

культура

К*Ж

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 4–10 березня 2016 р.

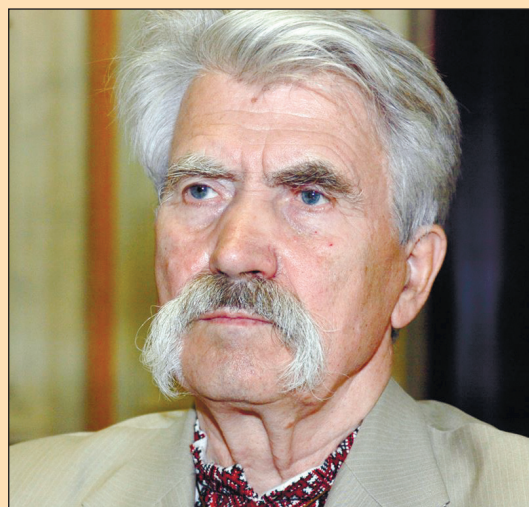
і життя

Ювілей

стор. 7

Постать

стор. 11

Культура і війна

стор. 9

**Андрій КУРКОВ:
Книги і люди**

стор. 4–5

Фото Романа РАТУШНОГО

Головний редактор
медіа-порталу «Культура»
Олександр ЛИТВИНЕНКО

актуально

■ УВАГА – КОНКУРС!

Міжнародний фонд культурного розмаїття (МФКР), заснований відповідно до статті 18 Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження 2005 року, оголошує конкурс проєктів на отримання фінансової допомоги. Проєкти, які мають підтримку МФКР, охоплюють широкий спектр діяльності – від інституційного розвитку та культурного мапування до політики аналізу та розвитку, а також підтримки підприємницької діяльності та консолідації культурних індустрій.

Заявки можуть подавати:

- державні органи/установи;
- неурядові громадські організації (неприбуткові громадські організації, що діють у сфері культури або супровідних галузях);
- міжнародні неурядові організації (неприбуткові громадські організації, що діють у сфері культури або супровідних галузях).

Подання заявок на отримання фінансування та конкурсний відбір проходить у кілька етапів. Кінцевий термін подання заявок – 15 квітня 2016 року.

Для отримання додаткової інформації звертайтеся, будь ласка, до Управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Міністерства культури України за телефоном (044) 234–41–93.

■ ПЕРЕМОЖЦІВ НАГОРОДЖЕНО

Валерія ГОЛЕМБІЙОВСЬКА

У Музеї Лесі Українки відбувся щорічний загальноміський конкурс читців поезії Лесі Українки, організований Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка спільно з Координаційною радою з питань виконання чинного мовного законодавства вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації.

У конкурсі взяли участь учні київських шкіл, студенти коледжів і технікумів міста.

Перше місце серед молодшої групи посіла Валерія Голембійовська, учениця санаторної школи-інтернату № 20 м. Києва. Вона читала поезію Лесі Українки «В магазині квіток».

Хатідже МУСТАФАЄВА
і голова журі конкурсу Оксана КОВЧ

У старшій групі перше місце розділили Олена Дехтяренко, студентка першого курсу Київського медичного коледжу № 3 та Хатідже Мустафаєва, студентка першого курсу Київського коледжу Київського національного університету технологій і дизайну, кримська татарка, переселенка з Криму.

Світлана ФЕЩЕНКО

Відновлено діяльність видавничої ради

**Олександр
ЛИТВИНЕНКО**

У Міністерстві культури України відбулося перше засідання нового складу видавничої ради Державного підприємства «Національне газетно-журнальне видавництво».

Зазначимо, що цей орган підприємства фактично не діяв із червня минулого року.

Український письменник Андрій Курков і головний редактор журналу «Пам'ятки України» Анатолій Сериков очолюватимуть його й надалі. Деяко змінився склад членів видавничої ради. Так відповідальним секретарем ради обрано головного редактора редакції маркетингу та розповсюдження Андрія Васюка. До справи долучилися директор Національного науково-дослідного інституту українознавства Міністерства освіти України Богдан Галайко, начальник управління преси Державного комітету телебачення і радіомовлення України Олексій Кононенко, культуролог, кандидат філософських наук Наталія Мусієнко. Генеральний директор Національного газетно-журнального видавництва Андрій Щекун також працюватиме у видавничій раді. Заступник міністра культури України Ростислав Карандєєв, німець-

кий учений Віктор фон Ерцен-Глерон, театральний критик Олег Вергеліс та генеральний директор Всеукраїнської асоціації підприємств інформаційних технологій Юрій Переганіч залишилися у її складі.

Окрім членів видавничої ради у заході взяли участь головні редактори видань, які продукує Національне газетно-журнальне видавництво: «Культура і життя», «Українська культура», «Український театр», «Музика», «Театрально-концертний Київ», портал «Культура». Вони й надалі будуть присутніми на засіданнях дорадчого органу як безпосередні виконавці озвучених на раді рекомендацій.

«Дуже важливо сьогодні забезпечити продовження традицій, які були започатковані у минулі роки, – зазначив

заступник міністра культури України Ростислав Карандєєв. – Паперовий носій інформації залишається актуальним і затребуваним. Інша справа вже – його вартість, орієнтація на аудиторію, яка готова платити за цю інформацію, сучасний механізм державних дотацій. Ми готові робити все необхідне, щоб сучасна економічна ситуація була не обтяжлива як для читача, так і для видавця».

Учасники зустрічі обговорили найгостріші проблеми видавничої справи, зокрема, у сфері культури, окреслили перспективи розвитку періодичних видань підприємства.

«Наше головне завдання сьогодні – швидко й мобільно розповсюджувати наш друкований продукт, збільшувати аудиторію читачів. Кожне друковане

видання незабаром буде поширюватися і в електронних версіях, щоб читачі мали змогу передплатити, купити он-лайн. Також у планах англійська версія видань і медіа-порталу «Культура». Вивчаємо можливості проєкту «Креативна Європа» та інших додаткових джерел фінансування», – розповів генеральний директор видавництва Андрій Щекун.

За пропозицією члена видавничої ради, виконавчого директора Асоціації підприємств інформаційних технологій Юрія Переганіча для постійної комунікації дорадчого органу з видавництвом буде створена спеціальна електронна розсилка. Це сприятиме оперативній взаємодії членів видавничої ради з управлінським активом державного підприємства.

Книжкова київська весна

У Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український дім» пройшла книжкова виставка «Київська весна – 2016», яку організував Державний комітет телебачення і радіомовлення України.

Понад 70 видавничих організацій представили на виставці новинки художньої, наукової, довідкової, навчальної, історичної, красназвочної літератури.

На розкладці 67-В – Національного газетно-журнального

Фото Романа РАТУШНОГО

видавництва – відвідувачі виставки ознайомилися з повною збіркою минулорічних номерів журналів «Пам'ятки України», «Український театр», «Театрально-концертний

Київ» та «Музика», останні числа яких були нещодавно надруковані, а також із іншими виданнями підприємства.

Найбільшою увагою читачів користувався журнал

«Пам'ятки України» та газета «Культура і життя».

«Наразі наше суспільство потребує якісної культурологічної преси, яка б висвітлювала цю галузь. Приємно, що коло наших читачів зростає, – зазначив генеральний директор НГЖВ Андрій Щекун. – Метою нашого видавництва є популяризація української культури як в історичному, так і в політичному аспектах. Адже не секрет, що духовність нашого народу прямо пропорційна нашій перемозі на всіх рівнях. Тому ми закликаємо підтримувати нашу культурологічні видання, які упродовж багатьох років сповідують ідеологію духовно багатого, незалежного народу».

редактор
Світлана СОКОЛОВА

наголос

КУЛЬТПРОСТІР ВІД КРИМЧАН

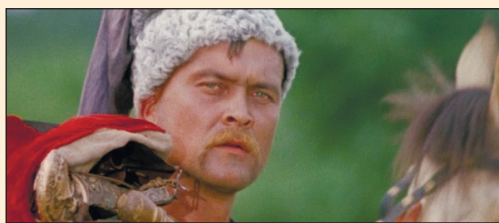
Віце-прем'єр-міністр — міністр культури України В'ячеслав Кириленко взяв участь в офіційному відкритті Культурного простору «AUTONOMOUS», який відтепер функціонуватиме у приміщенні ДП «Кримський дім», що в Києві. Захід відвідали уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу Мустафа Джемільєв, посол Турецької Республіки в Україні Йонет Джан Тезель, письменниця Оксана Забужко, представники громадськості тощо.

Під час відкриття було представлено картини, фотографії, кримськотатарські народні інструменти та костюми, мультимедійну локацію «Чорне море» та інсталяцію «За ґратами». Гостей також пригощали справжньою кримською кавою та солодощами.

«Сьогодні відбулась важлива подія як у культурному, так і в політичному сенсах, оскільки кримськотатарський і український народ разом борються за територіальну цілісність України та проти новітніх репресій. Тому зрозуміло, що тут, окрім мистецького центру, буде і центр інтелектуального, культурного та політичного опору. Разом ми переможемо», — заявив у своєму виступі В'ячеслав Кириленко. Також він запевнив, що Мінкультури і надалі надаватиме всю необхідну фінансову та організаційну допомогу як державному підприємству «Кримський дім», так і загалом кримськотатарській спільноті.

ДО 75-РІЧЧЯ ЛЕГЕНДИ КІНО

У Кабінеті Міністрів України під головуванням віце-прем'єр-міністра — міністра культури В'ячеслава Кириленка відбулось засідання організаційного комітету з підготовки та відзначення 75-річчя від дня народження Івана Миколайчука. Відповідно до рішення оргкомітету основні заходи відбудуться в Києві, Чернівцях та на батьківщині актора — в селі Чорторія Кіцманського району Чернівецької області. Зокрема, в Києві заплановано встановлення пам'ятника Івану Миколайчуку, перейменування однієї з вулиць на його честь та проведення урочистого вечора.

У Чернівцях також передбачено встановлення пам'ятника та проведення на території музею-садиби Івана Миколайчука урочистостей.

Також протягом червня 2016 року заплановані тематичні конференції, засідання, круглі столи та інші заходи. У Чернівцях пройде всеукраїнський кінофестиваль «Іванова переберія».

В Україні та за кордоном відбудуться ретроспективні покази фільмів за участю І. Миколайчука.

Буде введено в обіг ювілейну монету, поштову марку та конверт, присвячені 75-літтю від дня народження видатного українського актора. Також заплановано реставрацію низки легендарних фільмів, пов'язаних із його іменем.

Аукціон – один із найкращих!

Світлана СОКОЛОВА

На території Національного заповідника «Софія Київська» відбувся аукціон живопису «Арт-волонтер» на підтримку воїнів АТО.

Цю подію ми анонсували у попередньому номері «Культури і життя». Нагадуємо, що отримані кошти скерують на закупівлю медичного обладнання для першого зразкового центру лікування та ре-

ІНЬ ЮН ФАН – найактивніша учасниця

абілітації хворих і поранених учасників АТО, який створюється у місті Коломия Івано-Франківської області.

Ініціативу підтримало Міністерство культури України. Куратор проекту, помічник міністра Світлана Яценко роз-

Федір ЗЕРНЕЦЬКИЙ «Продано!»

повіла, що до першого аукціону залучений 31 художник. «У нас є мрія, щоб реабілітаційний центр у Коломії став центром європейського рівня. І нашим бійцям не треба їхати за кордон, оскільки меддопомоги вони зможуть отримати в Україні. Здійснення проекту планується на постійній основі, отож запрошую долучатися до майбутніх аукціонів».

Серед авторів робіт – Матвій Вайсберг, Сергій Дуплій, Борис Єгізарян та інші відомі далеко за межами України митці. Ці картини коштують досить дорого, але, враховуючи, що аукціон є благодійним, твори виставили за цінами, наближеними до реалій сьогодення. Тому вони стартували від 5–8 тисяч гривень, але були і топ-лоти музейного рівня вартістю 50 тисяч гривень.

Володимир Федоришин, головний лікар ДЗ «Вузлова лікарня станції Коломия», на базі якої планується створити реабілітаційний центр, повідомив: «У Карпатському краї не-

має жодного госпіталю для оздоровлення ветеранів війни. Державі не вистачає на це коштів, тому ми попросили залучити меценатів.

Планується побудувати великий операційний блок із басейном і великий зал ЛФК, щоб поставити тренажери. Має бути водолікування і сучасна фізіотерапія». Меценат Ровшан Тагієв, голова Асамблеї національностей України впевнений: «Такі заходи сприяють пробудженню в людей почуття можливості підтримати свою

країну в потрібний момент». Поділився враженнями й Федір Зернецький, співорганізатор проекту, меценат, ведучий аукціону: «Я протягом майже 20 років провів дуже багато аукціонів. Якщо порівняти цей благодійний аукціон із тими, які вже були, то він один із кращих. Незважаючи на кризу в країні, ми продали відсотків 70 якщо не 80 творів. А аукціон вважається таким, що відбувся, якщо проданих робіт – відсотків 40».

Найактивнішою учасницею торгів виявилася приватний підприємець Інн Юн фан із Китаю. Вона розповіла: «Роботи гарні, але найголовніше, – ми з чоловіком-українцем хотіли допомогти українській армії. Я живу в цій країні багато років. Більш того – люблю мистецтво і вчуся малюванню у Галини Пошійної, молоді, але гарної художниці. Ми вибрали твори молодих художників, аби підтримати також і їх».

Фото Романа РАТУШНОГО

Акція вдалася!

Шевченко плекає таланти

Щорічний Всеукраїнський конкурс учнівської творчості визначив переможців.

Захід, присвячений Шевченківським дням, відбувся під гаслом «Об'єднаймо ж, брати мої!» Серед організаторів – Міністерство культури України.

Області провели свої змагання і направили роботи до Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України для участі у підсумковому конкурсі. Анатолій Корисько, директор центру, каже: «Херсон, Миколаїв, Донецьк, Луганськ, Харків, яким дорікали, що вони зросійщені, – мають патріотичні

Фото Юлії НЕСТЕРЕНКО

Роботи конкурсантів

роботи, пройняті національною тематикою («Незламна Надія», «Огні горять, музика грає»).

Заступник голови журі, директор Державної художньої середньої школи імені Т. Г. Шевченка Олена Авра-

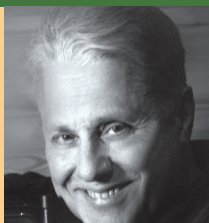
менко розповіла про критерії оцінки: «Незвичайний сюжет, гострота, оригінальність підбору теми живописного, композиційного ходу.

Діти відходять від традиційного. От у роботі з Івано-Франківщини тематика АТО передана витинанкою (навіть багнети)».

«Українська тематика не байдужа дітям, і це йде від серця», — сказала головний спеціаліст відділу навчальних закладів та науки Департаменту мистецтв та навчальних закладів Міністерства культури України Катерина Орлюк.

Нагороди чекають на переможців у травні.

редактор
Роман РАТУШНИЙ

фотокраїна

Батальйон «Свята Марія»

Андрій Котлярчук – український фотограф. Презентував понад сорок авторських художніх фотовиставок в Україні та за кордоном.

Творець нової візуально образної системи творчості в українській фотографії. Яскравий представник сучасної хвилі майстрів, він вдало поєднує національну аутентичність, класичну фотографію з передовими досягненнями світового фотомистецтва.

– **Пане Андрію, я знаю Вас як фотографа, що відзначається виваженою композицією, романтичними сюжетами. І тут несподівано фотовиставка «Добровольці». Мужні чоловіки зі зброєю в руках. Що змусило створити таку добірку фотознімків?**

– Це було моє власне бажання зробити внесок у процеси, які відбуваються у країні. Скажімо так, хотілося зробити першу професійну зйомку наших воїнів. Ті світліни, які я бачив на початку війни, були випадковими, поганої якості, часто невідомих аматорів. Тому й вирішив зробити серію знімків про війну. Окрім фото, я ще й записував спогади хлопців. Мені здається, що це може бути цікавим і сучасникам, й історикам. Зрозуміло, що реалізувати проект було би неможливим без допомоги керівництва батальйону «Свята Марія», за що я їм дуже вдячний.

– **Зйомки проводилися не в студії, а безпосередньо на лінії вогню. Це було принципово при створенні портретів наших добровольців? Можливо, я не знаю і локації вибирались у Києві?**

– Ні, це не було принципово. Але хлопці, яких я фотографував, знаходилися під Маріуполем на нульовому кілометрі, а не в Києві. У той час відстань до ворожих окопів була 200–400 метрів, зараз 3–5 км. Крім того, я взагалі не уявляю, як таку зйомку можна організувати в Києві. Всі добровольці захищали Батьківщину на фронті. Навіщо їх вивозити у столицю? Це нечесно було б.

– **Скільки всього було відзнято матеріалу? Адже, наскільки я розумію, для експозиції відібрано далеко не все. Плануєте в недалекому майбутньому поповнити колекцію «Добровольці» новими світлинами?**

– Із чотирьох відряджень було відібрано близько 200 негативів. Архів потроху поповнюється. Планую видати альбом під робочою назвою «Ветерани». Зараз набираю матеріал, але є певні труднощі.

– **На сьогоднішній фотовиставка «Добровольці» скільки знімків налічує?**

– На виставці демонструється звичайно до двох десятків світлин. А взагалі повна серія має тридцять зображень.

– **Пане Андрію, фото добровольців виконані у техніці чорно-білої фотографії. Знаю, що Ви працюєте з плівкою і самі друкуєте знімки. Розкажіть про техніку виконання колекції.**

Автор фотовиставки «Добровольці» Андрій КОТЛЯРЧУК із бійцем батальйону «Свята Марія» Маратом САЙФУЛІНІМ. Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ

– В окопах час спливає повільно, ніхто нікуди не поспішав. І тому я знімав плівковою камерою Роллейфлекс на квадратний кадр. Знімав, зрозуміло, зі штатива та за допомогою рефлекторів. Квадратний кадр у Європі сприймається дуже гарно, до цього формату майже за століття виробилося поважне ставлення. Готові негативи 6x6 см сканував та роздрукував розміром 1x1 метр. Крім того, було надруковано каталог.

– **Зйомка на плівкову камеру ускладнювала роботу? Адже, кажуть, що цифровий фотоапарат ніби спрощує сам процес.**

– Зізнаюсь, для мене загадка, як цифрова камера може полегшувати процес? Якщо ставитися до роботи професійно, то з обробкою цифрового зображення дуже багато мороки. У найнеприємніший момент у цифрової камери, як правило, сідає акумулятор. Професійні цифрові камери великі та незграбні. До того, при великих збільшеннях є питання до якості зображення. Найвідоміший український фотограф, мій учитель Микола Козловський, казав: «По роботі – інструмент». Тому я взяв на війну камеру, спеціально розроблену для портретів, а не для миттєвих випадкових світлин. Випадкових картинок і без мене назімають достатньо. І головне, цифровий малюнок радикально відрізняється від класичної плівкової фотографії.

– **Цікаво було б дізнатися про героїв Вашої фотовиставки. Вони добирались випадково або ж за якимось принципом?**

– Фотографувалися всі, хто міг та мав бажання. Я розумів, що на моїх очах робиться історія, і тому нікому не відмовляв.

– **Я розумію, що всі фотопортрети для Вас дорогі, але, можливо, є одна або ж кілька світлин, які хотіли б відзначити?**

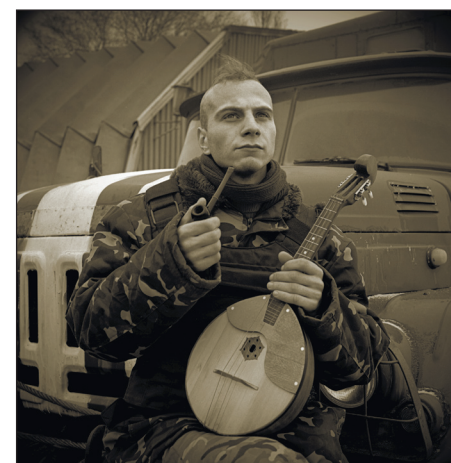
– Врізався в пам'ять рядовий із позивним «Німець». Громадянин Росії не встиг отримати український паспорт, загинув під час розвідки. Пам'ятаю рецидивіста з Донецька, який воював за вільну Україну,

а вся його родина була на боці російських окупантів.

– **Що запам'яталось найбільше під час роботи над серією «Добровольці»?**

– То був карколомний момент у новітній історії України. Тільки що сталася Іловайська трагедія. Всі були перелякані та чекали на російський десант на Печерських пагорбах із дня на день. Над Києвом по ночах кружляли військові гвинтокрили, а по вулицях їздили БТри. І саме в цей час хлопці з усієї країни стали на захист України. Багато приїжджало зі своєю зареєстрованою зброєю. Держава була фактично без армії, ніхто нічого не знав і нічого не розумів, був хаос.

А ці хлопці бралися за ту роботу, яку армія зобов'язана була б виконувати. Наприклад, у Сартані, біля Маріуполя блокпост добровольців, що охороняв міст, був останнім. Армія стояла в кількох кілометрах за спиною. Якщо почався б наступ, шансів вижити не було б ніяких. І в той саме момент, коли очікувався великий наступ росіяні, проходила фотозйомка для проекту. Ще вразила довірлива атмос-

фера у батальйоні «Свята Марія», такого ставлення бійців один до одного я ніколи не бачив. Можливо, це тому, що батальйон «Свята Марія» – перший християнський військовий підрозділ зі своїм капеланом.

– **На сторінках нашого видання вже обговорювалась проблема співпраці українських музеїв і фотохудожників. Чи було зацікавлення з боку музеїв щодо придбання виставки «Добровольці»?**

– Так. Є пропозиція передати виставку у Музей історії Києва. Це слушна думка.

– **Яке майбутнє виставки, де ще плануєте її показати?**

– Проект уже демонструвався у Музеї фотографії у Хмельницькому, у краєзнавчому музеї міста Рівного, у Верховній Раді, у Національному художньому музеї Грузії. Заплановано ряд виставок в Україні та в мерії столиці. Можливі поїздки до Бельгії та Голландії.

Розмову вів Роман РАТУШНИЙ

Головний редактор
журналу «Пам'ятки України»
Анатолій СЕРИКОВ

сторінка андрія куркова

■ «БАЛАДИ КУКУТІСА»

...Я продовжую шукати цю книгу, втрачену на початку вісімдесятих. «Балади Кукутіса». Шукаю так, як шукають, аби не знайти. Заходжу декілька разів на рік до букіністичних магазинів, на які випадково натрапляю. Запитую у продавців, і це завжди заганяє їх в глухий кут, адже вони ніколи не чули ні про цю книгу, ні про автора. Після їхньої невиразної відповіді я обстежую всі книги на полицях або, коли їх надто багато, то лише частину, і йду, засмучено зітхнувши на прощання.

Напевне, мене інколи теж продавці сприймають за «книжкового» міського божевільного, котрий шукає ним самим вигадану книгу вигаданого автора. Але мені байдуже. Це частина мого життя. Я люблю продавців старих книг, люблю ці букіністичні крамнички, люблю книжковий пил. І люблю шукати те, чого не знаходжу.

Мені здається, що Марина Лібанова пам'ятає, як я шукав «Балади Кукутіса» в її магазині. А якщо пам'ятає, то обов'язково повідомить, якщо книга все ж потрапить до неї на полицю.

На полицях її магазину можна знайти багато цікавого та рідкісного. Можна знайти книги румунською і німецькою, видані тут же, у Чернівцях, але сто років тому, при іншому житті та в іншій країні з тим же містом. Можна знайти книгу білоруською та українською, російською та зовсім трохи – ідишем, мовою, яка так пасує стареньким вуличкам Чернівців, його потужним бруківкам, і яка століттями звучала на цих вуличках. ►

У Марини Лібанової кругле обличчя і світле кучеряве волосся.

Я не знаю, скільки їй зараз і скільки було, коли ми познайомились, років п'ятнадцять тому, коли я вперше приїхав до Чернівців і виступив у її маленькому й тісному магазинчику «Букініст». І тоді, і зараз їй близько сорока. Я так відчуваю. Якщо ви ніколи не були в Чернівцях і, якщо таке можливо, мало знаєте про історію цього дивовижного міста, я вам скажу лише те, що сто років тому у книжкових крамничках столи-

закривалися легко й без протесту, навіть не намагаючись вступити в боротьбу за виживання. У Києві за кілька перших років незалежності після розпаду СРСР зі ста книжкових магазинів залишилося десять. Особливо боляче я переживав закриття магазину «Поезія» – єдиного в місті, де продавалися лише збірки віршів. Саме там за радянських часів, у кінці сімдесятих – на початку вісімдесятих я випадково взяв із полиці книжку «Балади Кукутіса» литовського поета Марцеліюса Мартінайтіса. Погортав, прочитав кілька віршів і відразу при-

мене раніше, до відкриття поезії Марцеліюса Мартінайтіса. Сподобалися вірші, знайшов інформацію про автора і дізнався, що він помер! Саме в такій послідовності. Інформацію про Марцеліюса я навіть не став шукати. Хороші вірші не можуть бути написані живими поетами! Втім, у 2004 році зовсім випадково я дізнався, що він живий! Але це окрема історія, про це потім!

А поки повернімося до Чернівців, до Марини Лібанової, у книжковий магазинчик «Букініст» на вулиці Центральній. Колись, ще до появи в ньому Марини, то була звичайна ра-

вносити з дому й продавати спочатку непотрібні речі, потім не дуже потрібні, а потім, якщо криза все ще триває, вже й речі, котрі не хотілося продавати, але треба. У радянській системі цінностей домашні бібліотеки займали особливе

Андрій КУРКОВ

Історія, книги і люди. Зупинка перша – Чернівці

ці Буковинського краю продавалися книжки німецькою, румунською, українською, ідишем та ще декількома мовами. І в самому місті до кінця Першої світової війни більшість жителів розмовляли німецькою – все-таки то була Австро-Угорська імперія. А вже потім, коли на зміну імперії прийшло Румунське королівство, то румунська мова разом із румунськими книгами потіснили німецьку і як розмовну на вулицях, і як мову читання. З того часу багато чого в місті відбувалося й сталося. Біда лише в тім, що описували все, що коїлось, переважно поети – їх у Чернівцях завжди було надто багато. І описували, знову ж, переважно ідишем, румунською, німецькою. А ось прозаїків не вистачало та не вистачає й сьогодні, вже через 25 років після того, як груба європейська політична історія, та, яка не просить дозволу щось зробити перед тим, як щось зробити, не «перекотила» місто з його жителями із Радянського Союзу в пострадянську незалежну Україну.

Я добре пам'ятаю час цього переходу до нового стану. 1991 рік, порожні полиці продуктових магазинів із нахабними і хамуватими продавцями та розгублені продавці книжкових магазинів, котрі постійно оглядалися на свій нікому не потрібний товар, розставлений на полицях, – радянську літературу. Книгарні були першими жертвами кризи. Вони

Андрій ШЕКУХ та Андрій КУРКОВ на засіданні видавничої ради Національного газетно-журнального видавництва

дбав. Придбав за 79 копійок. Може, я й помилюсь?! Може, це сталося в 1979 році? Пам'ять – ненадійна штука. Але вибірково пам'ять – інша справа. Я досі пам'ятаю декілька віршів із цієї збірки. Пам'ятаю тому, що в ті часи кожен вірш, який сподобався, я поклав на музику й перетворив на пісню, яку потім співав. Акомпанував собі на фортепіано. Зі збірки Марцеліюса Мартінайтіса для перетворення на пісні я вибрав зо два десяткі віршів. Із тих пісень досі інколи співаю дві. Вірші мені настільки сподобалися, що я відразу вирішив, що їхній автор давно помер. Так завжди виходило у

дьянська книгарня зі звичайними радянськими книжками. І тут раптом – бах! – і Радянський Союз упав. Упав і скотився в історію. Радянський Союз скотився, а магазинчик залишився – йому виявилось легше вижити в епоху кризи, ніж книгарням у великих містах. Чому? Тому що криза – це кнопка «пауза» в магнітофоні або, якщо хочете, то та ж кнопка «пауза» на цифровому програвачі музики в «ай-фоні» чи в «ай-паді». Пауз ніхто не відмінює. Тільки пауза у розвитку суспільства, пов'язана з кризою, має свої особливості. У людей закінчуються гроші і, щоб вижити, вони починають

місце і вважалися тим важливим спадком, що переходить від старшого покоління дітям і внукам, який варто цінувати не менше за фамільне срібло і золото й куди більше за також отримані у спадок фарфорові столові сервізи на 12 персон, виготовлені на НДРівській фабриці Unger und Schilde тоді, коли вона вже перетворилася на «народне підприємство».

І ось «невдячні» голодні або напівголодні нащадки понесли на вулицю бібліотеки, отримані від дідів та батьків, зібрані зі сліпою вірою та впевненістю в тому, що «книга – джерело мудрості й знань». ►

сторінка андрія куркова

► Те, що я наостанок вам скажу, є поки великою таємницею. Але ви зараз далеко і від Києва, і від Чернівців, тому я з вами такий відвертий.

У січні чи лютому 2013 року я попросив у Марцеліюса Мартінайтіса поділитися зі мною Кукутісом, дозволити взяти Кукутіса в герої мого роману. З його біографією, яку п'ятдесят років у віршах і баладах виписував Марцеліюс. І він мені дозволив! Мине, може, рік, може, трохи більше, і мій роман, в якому одним із героїв буде цей вічний литовець, цей Кукутіс із його дерев'яною ногою і любов'ю до горбаті доньки мельника, буде виданий і потрапить до книжкових магазинів.

І я буду вирішувати, куди в Україні їхати його презентувати, в яких книжкових магазинах та бібліотеках. І, насамперед, поїду до Чернівців, до маленької книгарні «Букініст», до завжди рум'яної, круглолицької кучерявої і бадьорої, незважаючи на всі життєві халепи та боротьбу за виживання магазинчика «Букініст», Марини Лібанової, щоби виступити у філармонійній кав'ярні, а потім перейти дорогу і, підписавши книжки всім охочим, знову залишитись на півгодинки серед книг, що живуть уже не перше життя.

І знову пошукати там «Балади Кукутіса», знову відчувати себе «книжковим» міським божевільним, котрий шукає те, чого нема.

Андрій КУРКОВ та Наталя МУСІЄНКО

► Найбільш працелюбні нащадки самі стояли від ранку до вечора на вулиці, розклавши перед собою на газетці або клейонці, застеленій поверх асфальту, шедеври світової літератури впереміж із підручниками з політекономії. Менш працелюбні стали нести ці книги до книжкових магазинів та вмовляти продавців і директорів узяти їх на комісію. Мовляв, якщо продадуться, візьмете свій відсоток, а не продадуться, ми заберемо їх назад.

Так або приблизно так колишні радянські книгарні ставали цілком європейськими букіністичними крамницями, а сама країна ставала країною секонд-хенду. Життя продавців повеселішало. Не лише через раптовий наплив раніше небачених клієнтів – збирачів рідкісних книг, а й через те, що в раніш нуднуватій та надто спокійній роботі з'явився елемент пошуку скарбів. Взавши книги на комісію, продавець після того, як пішов колишній господар, насамперед, перегортував кожен том і діставав із нього листи, записки, старі книжкові закладки, а інколи й старі грошові банкноти. Звісно, далеко не кожна книга приховувала сюрпризи, але й рідкістю вони не були.

Ось так звичайний чернівецький книжковий магазин, яких у місті було два десятки, перетворився на «Букініста» і практично на центральну книгарню міста. Тут, до речі, не лише розташування на вулиці із важливою назвою «Центральна» зіграло свою роль, а і той факт, що майже навпроти магазину, по той бік вулиці, розташована філармонія. А в Чернівцях так історично склалося, що ті ж люди, які активно читали книги, були й любителями класичної музики, а отже – постійними слухачами філармонійних концертів.

Інколи вони приходили до тісного «Букініста» на зустріч із приїжджим поетом або прозаїком, якого запросила Марина Лібанова, і доводилось їм слухати цього поета чи прозаїка на вулиці через відчинені двері книжкового магазину. Всередині магазину вміщалося не більше п'ятнадцяти-двадцяти людей. І от комусь із любителів музики і книг явилася ідея зблизити ці два духовно близькі заклади, розділені проїжджою частиною вулиці Центральної. І стала Марина Лібанова з найвищого дозволу керівництва філармонії влаштовувати зустрічі з поетами та письменниками

«Букініст» на вулиці Головної. Чернівці

просто у кав'ярні філармонії, з якої можна за п'ять секунд потрапити до концертної зали. Інколи поети чи прозаїки виступали під музику концерту, що проходив за тонкою стіною кав'ярні, але книги у приміщенні філармонії не підписували. Після закінчення зустрічі Марина Лібанова забирала із гостинного храму музики і письменника, і його вірну публіку. Вони дружно переходили на інший бік вулиці і перетворювались на чергу за автографами, спрямовану на книжковий магазин.

Коли я там був востаннє – років, мабуть, п'ять тому – я за дві години пройшов той же шлях від храму музики до храму книги. І, підписавши після виступу у філармонійній кав'ярні книги всім охочим, залишився ще на півгодинки в магазині у Марини. Хотів поритись, пошукати те ж видання поезії Марцеліюса Мартінайтіса – «Балади Кукутіса». Річ у тім, що мій захват від цієї поезії позбавив мене книги. Я практично вимушував своїх друзів та знайомих прочитати те, що мені так подобалось. І, зрештою, випадково знайшов того, кому ця книга сподобалась більше. Більше вона до мене не повернулася.

У «Букіністі» в Марини я її теж не знайшов. Але шукав старанно, не менш як півгодини. А Марина пила чай та спостерігала за мною з ледь помітною посмішкою. Потім, коли я вже заспокоївся і також присів із нею випити чаю, вона розповіла, що в місті живе декілька персонажів, яких прийнято називати «міськими божевільними», і принаймні один із них придумав ім'я неіснуючого автора і,

відповідно, назву неіснуючої книги та приходив неодноразово шукати її в книгарні.

Тоді я вперше задумався про існування «книжкових» міських божевільних і почав розпитувати Марину про них детальніше. Розповідала вона мені про них тепло, майже з любов'ю, ніби вони були талісманами магазину або чимось невід'ємним од світу книг. Особливо мені сподобався і запам'ятався любитель Омара Хайяма. Багато років він регулярно ходить до магазину і запитує: «А чи є книжка Омара Хайяма?» Якщо є, він бере її в руки і довго читає просто біля книжкової полиці. Потім кладе на місце і виходить. Якщо наступного разу не виявить книги, то просить притримати її для нього, коли хтось здасть на комісію.

Я шукав «Балади Кукутіса» і в інших книгарнях України і завжди з однаковим неуспіхом. Звісно, можна було б зайти в Інтернет і напевне знайти цю книгу там, у безрозмірній цифровій хмарині, де ховаються мільйони продавців і покупців усього, що завгодно. Але герой балад Кукутіс, як і його автор Марцеліюс Мартінайтіс, належав іншій, докомп'ютерній епосі. Його світ був зовсім не сучасним. Він розповідав про Першу світову війну та згорілу Східну Пруссію, про литовське небо та горбату доньку мельника, на якій він хотів оженитися. Шукати «доступу» до світу Кукутіса і його автора через Інтернет здавалось мені святотатством. І за свою впертість я був нагороджений!

У 2004 році мій литовський друг Альгірдас, який працював тоді у Києві, купив білий роць і покликав мене випро-

бувати покупку. І я йому заспівав декілька пісень про Кукутіса. Альгірдас був подивований, а коли дізнався історію моїх із Кукутісом стосунків, ще ширше розплющив очі. – Та ні, він живий, – сказав він різко на мою думку про те, що автор Кукутіса давно помер. – Зателефонуймо йому зараз! Я його знаю!

І він набрав номер на мобільному. Попросив мене знову заспівати пісні про Кукутіса, а сам тримав мобільку біля мого рота, поки я співав і сам собі аккомпанував на роялі. Після пісень я вперше поспілкувався по телефону з автором Кукутіса. Голос Марцеліюса Мартінайтіса звучав хриплато, мов із іншого світу. Голос легко відображає вік того, хто говорить. Потім я дізнався, що Марцеліюсу мої пісні сподобались, а його дружина Гражина-Марія, яка разом із ним у Вільнюсі слухала мій «виступ», поставилась до співа дещо скептично. Але ми почали зідзвонюватися з Марцеліюсом.

Я декілька разів прилітав до Вільнюса, сподіваючись зустрітись з ним віч-на-віч. Але Марцеліюс в останні роки часто хворів і нікого не хотів або не міг бачити.

Я прилетів до Вільнюса у червні і нарешті познайомився якщо не з ним, то з його вдовою Гражиною-Марією. І ми разом поїхали за місто, до їхнього маленького будинку, де все залишилось так, як було в день, коли його забрали до лікарні, ворота якої виявились для нього воротами раю.

Переклад з російської Христини ДИЧКО

Фото Романа РАТУШНОГО та з приватного архіву Андрія КУРКОВА

редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

ЮВІЛЕЙ

■ БОЛГАРІЯ

У м. Владая (неподалік Софії) біля меморіального каменю Лесі Українки відбувся захід із відзначення 145-річчя від дня народження видатної української поетеси, яка мешкала тут три місяці влітку 1894 року. Загалом письменниця провела в Болгарії півтора року. Вона гостювала у своєї кухні Лідії Драгоманової, яка була одружена з болгарським професором Іваном Шишмановим.

Урочистий захід організувала міська рада міста Владая за підтримки Посольства України в Республіці Болгарія. Про життя і творчість поетеси говорили Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Болгарія Микола Балтажи, мер м. Владая Тая Іванова, болгарські поети Дімітр Христов, Славімір Генчев, українська поетеса Анна Багряна та члени місцевого літературного гуртка на чолі з поетом Іваном Павловим. Вірші Лесі Українки під час заходу декламували учні Української недільної школи при фундації «Мати Україна» в Болгарії.

■ А МОЖЕ ТЕАТР СВІТОВОЇ ДРАМИ?

У Києві продовжує діяти установа з алогічною назвою – Національний (якої нації?!) театр російської драми імені Лесі Українки. Навіть після кровопролитного розлучення зі «страшним братом» в ході триваючої війни... Може вже час Міністерству культури відкрити свої очі на цю моральну ганьбу і національне приниження, що триває десятиліттями ще з радянських часів? Адже добре відоме ставлення Лесі Українки до так званого «російського народу» і його «культури», що знаково відображено в забороненій і за часів царату, і в часи комуністичні її драмі «Бояриня». Тим більше, що на мармуровій дошці на приміщенні театру зазначено, що саме в ньому відбувся перший виступ першого в Російській імперії саме українського професійного театру!

Тому є нагальна потреба відновити історичну й національну справедливість як до театру, так і до імені нашої геніальної поетеси і драматурга Лесі Українки, якій виповнилося 145 років від дня народження. Оскільки вона писала драми із давньої історії світу, було б логічно заснувати на базі існуючого Національного театру світової драми імені Лесі Українки, де б ішли сучасні вистави театрів світу у виконанні театральних труп як українських театрів державною мовою, так і гастрольних виступів театральних труп із театрів Європи мовою оригіналу, з Європи, куди крокує Україна, вириваючись зі страшних імперських обіймів Московії.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Провесінь Лесі Українки

Єлизавета
КРАСНІЧЕНКО

25 лютого у Музеї літератури України презентовано виставку «...Я жива! Я буду вічно жити!..» до 145-ї річниці від дня народження видатної української поетеси Лесі Українки.

В основу експозиції покладена колекція із фондів Національного музею літератури України, яка зібрана науковцями впродовж 35 років. Вагому її частину становлять портретні зображення Лесі Українки, виконані відомими українськими митцями: народним художником України Василем Касіяном, академіками Володимиром Слєпченком та Василем Чебаніком, заслуженим художником України Олексієм Штанком та іншими.

Уперше на виставці представлені скульптурні портрети письменниці, виконані Галиною Кальченко та Миколою Обезюком, ювілейні медалі пам'яті Лесі Українки, а також унікальна каменя корифея гліптики Олега Галатіна. Також цікаві ілюстрації до творів Лесі Українки в графічних роботах кращих художників України. Привертає увагу і книжкова колекція рідкісних видань творів поетеси – від найдавніших до останніх най-

Фотознімок Василія АРТУШЕНКА

«Ти дав колючу гілочку тернову...»

новіших, що презентувались музеєм.

Не оминув увагою річницю Лесі Українки віце-прем'єр-міністр України – міністр культури В'ячеслав Кириленко. У своїй промові він закликав дорожити величними постатями нашої літератури, читати, популяризувати їхню творчість. «Цей день важливий для кожного з нас, для всіх, хто цікавиться Україною, її інтелектуальною історією – найкращими здобутками та її сьогоденням. Хочу згадати про пам'ятник поетеси у Ки-

єві на площі Лесі Українки. Вона стоїть в оточенні гранітного каміння, великих будинків радянської доби і всупереч усьому така поодиноким додає нам сили духу, можливо, в цьому є символічність її постаті. Наскільки тонкою Леся Українка була в своїй ліриці, настільки крицевою, сталевовою вона була в своїй волі до реалізації тих життєвих настанов, на яких стояла протягом всього свого, на жаль, не довгого, але такого великого для України життя», – зазначив В'ячеслав Кириленко.

Лесині подорожі до моря

Із нагоди 145-річчя від дня народження Лесі Українки у Золотій залі Одеського літературного музею відкрито виставку «Подорожі до моря».

В експозиції представлені прижиттєві видання поезії, драматичних творів та перекладів видатної поетеси. Виставка розповідає про її перебування у приморському місті та про людей, із якими вона познайомилася в Одесі й підтримувала дружні зв'язки. Світлини, рукописи, газети та книги візуально інформують про обставини життя та творчості поетеси в місті.

Леся Українка неодноразово була в Одесі. Уперше її запросив сюди знаний в місті

правник та літератор Михайло Комаров, добрий знайомий родини Косачів. Сталось це в червні 1888 року. А заприятелювали вони відтоді, як Комаров працював у Києві. Відтоді,

куди б не їхала поетеса на лікування – чи то в Крим, чи в Єгипет – її шлях завжди пролягав через Одесу. Майже шоліта (упродовж 1888–1913 років) Леся приїздила сюди лікуватися на лиманах і завжди мешкала у Комарових.

Вірші поетеси охоче друкував одеський часопис «Мгновение»; у 1903 році в місті виходить альманах «З над хмар і з долин», де були опубліковані її вірші. На одеській сцені 1903 року було поставлено драму Лесі Українки «Блакитно-троянда» і преса схвально оцінила виставу. Меморіальну дошку Лесі Українці до 100-ліття від дня її народження було встановлено на будинку на вулиці Жуковського, 27,

Подекуди гострим, але дуже органічним і живим словом привітала всіх сучасна письменниця, літературознавець Оксана Забужко. Для неї Леся Українка – це форпост, до якого всім нам треба дорости. Письменниця провела цікаві паралелі, на які аудиторія відреагувала надзвичайно бурхливо, у хорошому сенсі цього слова: «Насправді українці відзначили день народження поетеси, можливо, і самі того не знаючи. До 145-ліття Лесі Українки українці на фронті взяли Широкине, а українці в тилу зараз проводять першу в історії незалежної України акцію протесту проти інформаційної окупації країни».

У відкритті виставки також взяли участь відомі українські письменники Іван Драч та Сергій Пантюк, знані художники Василь Перевальський, Василь Чебанік, Володимир Слєпченко, Василь Корчинський та літературознавець Лариса Мірошніченко.

Говорити про Леся Українку можна багато, однак, краще за всіх можуть сказати лише її твори. Тому виступ студентів Київського національного театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, як ковток свіжого повітря, наповнив презентацію духом незламної, вольової та надзвичайно весняної жінки, яка понад усе любила життя, – Лесі Українки.

в якому вона мешкала. А ще в Одесі є вулиця Лесі Українки, її ім'я носить головний Палац культури.

Але водночас одесити з гіркою констатували, що місцева влада й досі глуха до пропозиції просвітян міста, які вже не вперше порушують питання про необхідність увічнити перебування Лесі Українки у Південній Пальмірі пам'ятником, гідним славетної дочки українського народу. Адже нині її тривалі зв'язки із Причорномор'ям та містом, про яке вона з теплою писала у циклі поезій «Подорож до моря», вже ретельно досліджено.

Сергій ГОРИЦВІТ

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

театр

■ ВСЯ ДУША У ВІРШАХ

На початку березня у різних куточках України читатимуть вірші Великого Кобзаря, адже саме у ці дні вшановуватимуть його пам'ять, відзначаючи Шевченківські дні.

Одним із особливих є музично-літературний проект за творами Тараса Шевченка «І на оновленій землі...», який уже протягом чотирьох років щомісяця ставиться у Мистецько-концертному центрі імені Івана Козловського. Автор проекту народний артист України, провідний актор Національної оперети Олександр Кравченко.

Інтерв'ю видалося напрочуд емоційним, із тих цікавих розмов, під час яких забуваєш про час. Говорили про творчість, поетичний театр та авторські музично-літературні постановки митця. Час від часу на запитання Олександр Кравченко відповідав власними віршами, адже у них – вся душа. ►

На фото сцени з вистав

Олександр Кравченко: «Творчість Тараса Шевченка – це Біблія українського народу»

► – Олександр Івановичу, вже багато років Ви є улюбленцем публіки. Харизма, притаманна Вам, та енергетика, яку даруєте зі сцени, не залишають байдужими глядачів. Скільки ролей уже зіграли? Є улюблена?

– Загалом я зіграв уже триста десять ролей. Були роки, коли виконував по двадцять ролей. Улюблена, мабуть, – Юліан у постановці «Засватана невінчана» Миколаївського державного театру драми та музичної комедії. З цією роллю я став лауреатом міжнародних конкурсів.

– Сьогодні Ви – провідний актор Національної оперети України. Як зішлись Ваші шляхи та шляхи театру?

– У Національній опереті я почав працювати майже 20 років тому на запрошення художнього керівника Віктора Шулакова. Ми багато років товаришували. На той час, коли він запросив мене перейти до оперети, я вже отримав звання народного артиста України. Звісно, ми з дружиною (яка, до речі, також актриса) і раніше хотіли переїхати до Києва, та не було пропозицій для нас обох. А ми завжди йшли тільки разом.

Перша моя роль у цьому театрі – Данило із «Веселої вдови» та Барінка у «Циганському бароні». Пізніше, коли була друга редакція Сміяна «Веселої вдови», я виконував роль Негоша, а також Зулана у тому ж «Циганському бароні».

– Зараз, озирнувшись у минуле і дивлячись у майбутнє, чи залишилась омріяна роль, ще не зіграна Вами? Кажуть, кожен великий актор мріє зіграти Гамлета.

– Якщо говорити про Шекспіра, то мені більш близькою є роль Лаерта. А в цілому, ролей, які хотілося б зіграти, ще багато. Важко виокремити одну. Є певний репертуар західноєвропейської драматургії, який я завжди хотів грати.

– Ви не «консервуйте» свій талант, а передаєте його молодому поколінню.

– Так, викладаю ще з 1971 року. Є професором Націо-

нальної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Маю не одну освіту. Першу здобув у Державному театральному інституті імені І. К. Карпенка-Карого. Потім, коли у Миколаєві організував студентський театр при педінституті, відчув, що студенти знають більш осмислено драматургічний матеріал, ніж я. Тоді почав навчатися на філологічному факультеті. Далі було філософське відділення і нарешті, вже після п'ятдесяти – здобув режисерську освіту.

Олександр КРАВЧЕНКО

– Ще Ви є автором надзвичайно глибоких та образливих віршів, навіть говорите ними. То поезія – ще одна грань Вашої особистості?

Пишу протягом усього свого життя, але перша поетична збірка має вийти лише ось-ось. Можливо, ще до травня. Пишу і віршовані рядки, і прозу, є навіть роман. Це – як камінчики у мозаїку мого життя.

До речі, я написав гімн Національної оперети України: «Благослови нас, Бог-творець, на труд святий, на творчі злеті!»

Ми – колектив палких сердець Національного театру оперети.

За творчу радість, творчий біль, за нашу вдачу променисту,

За оплески, що звідусіль! Віват, Театру! Віват, Артисту!»

– Саме любов до поезії надихнула на створення авторських музично-літературних проектів? Як зародилась ідея?

– Художній керівник Національної оперети, народний артист України Богдан Стру-

тинський докладає багато зусиль для розширення діапазону театру. Це постійний пошук, рух! Так, я запропонував йому організувати у театрі поетичний театр, і він погодився.

Я звернувся до Тараса Шевченка, адже, на мою думку, його творчість – це Біблія українського народу. Так народився проект «І на оновленій землі...» Думав, що це буде лише один вечір, але ні, він йде щомісяця четвертий рік поспіль у Мистецько-

До участі в обох постановках я запросив артистів Національної оперети. У виставах грають: заслужений працівник культури Зоя Кравченко (моя дружина), Любов Сагат, Ганна Коваль, Володимир Одринський, заслужена артистка України Галина Грегорчак-Одринська, Дмитро Вівчарюк, Олексій Кириллов. Концертмейстер – Любов Тітаренко.

Такі проекти необхідні не лише для популяризації творчості визначних особистостей у літературі, а й для того, щоб людина через поезію краще розуміла сама себе.

– Ці Ваші задуми стали успішними. Продовжуватимете цикл музично-літературних проектів?

– Зараз працюємо над третім, цього разу за творчістю Івана Франка. Проект матиме назву «Останній лицар епохи». Адже Франко – це не лише «Камеяні» чи «Захар Беркут». Надзвичайно актуальні сьогодні «Украдене щастя»... Це знову ж таки філософія! Франко – це глибина. Він дійсно останній лицар епохи! Назвіть мені у післяфранківський період ще таку постать, яка б була рівною Шевченку, Лесі Українці. Це з моєї точки зору. На жаль, мені здається, що ми і у політичному розумінні, і у життєвому трішці знищили. Примітивно стали підходити до осмислення, поверхнево.

А далі я хочу звернутися до поезії ще однієї легендарної поетеси – Ліни Костенко. Думаю, ми ще її не оцінили, як і Шевченка свого часу.

Планую провести свій поетичний творчий вечір. Такий собі результат прожитого і написаного.

– Для Вас театр – це життя?

– Про це найкраще розкажуть мої вірші:

«Вклонюся низько долі за мій театр, за мої ролі...»

За дні, що принесли тепло, за ночі – творче джерело.

За пісню батьківської хати, за солов'я, що вчив кохати, за стоптаний спориш до храму, за мою сиву неньку, маму.

За все, що в Божій волі, вклонюся низько долі!»

Ганна ОНИЩУК

редактор
Христина ДИЧКО

література

■ БЛОКПОСТ «УКРАЇНА»

Театр української традиції «Дзеркало» поставив виставу за текстами Бориса Гуменюка.

— Художній керівник театру, мій побратим Володимир Петранюк запропонував мені зробити за мотивами «Віршів з війни» п'єсу. Я, звичайно, не заперечував. Там дев'яносто відсотків тексту — мої вірші, і ще десять — листи дівчат на фронт. Деякі з віршів стали піснями, тобто це таке театралізоване дійство. Багато реквізиту я привіз із передової. Це в основному різне залізниччя, що позалишалося від використаних мін та снарядів.

Восени 2015-го року відбулася прем'єра цієї вистави. Вона називається «Блокпост Україна» та присвячена моєму товаришу Василю Кіндрацькому, «Кіндрату», який загинув у бою на позиції «Шахта Бутівка» поблизу Донецька. Театр уже встиг з'їздити з показами на Схід України. Вони грали в Лисичанську, Сіверськодонецьку.

Я був на прем'єрі, мені сподобалося. Досить незвично, коли твоїми словами говорять інші люди. Вони інакше це роблять. Напевне, в цьому щось є.

Потім виходили жінки і казали: «Ви нам винні за косметику. Бо від сліз весь макіяж розмився». Це приємно, що вірші справляють таке враження.

■ БОГУ ДЯКУВАТИ, ЖИВИЙ...

— Досить зворушлива історія трапилася, коли моїх побратимів із батальйону «ОУН» запросили до однієї київської гімназії на лівому березі столиці. На зустріч прийшло десь близько 200 людей. Бійці розповідали про війну, діти їм читали поезію і співали. А наприкінці виступив директор гімназії, сказав, що у них була нарада директорів шкіл і їм на позакласне читання рекомендували патріотичну літературу, зокрема, вірш молодого 21-річного поета, який пропав безвісти під Іловайськом. І зачитав мій «Заповіт». Прочитав, кажуть, дуже гарно. В залі всі плакали. Потім узяв слово котрийсь із моїх побратимів і каже: «Знаєте, вірш дуже гарний, ви прекрасно його прочитали, але рід в тім, що написав його не молодий невідомий поет, а наш колега, побратим, зрілий письменник і, Богу дякувати, живий-здоровий».

— Для митця це найвище суспільне визнання, коли його твори приписують іншим авторам або вважають народними. Останні два роки на свято першого дзвоника «Заповіт» читали у багатьох школах у різних куточках країни. Цьогоріч запрошували і мене, та я не зміг прийти, бо перебував на той час у Водяному поблизу Донецька. Але багато вчителів починали свій перший урок із моїх віршів.

Борис ГУМЕНЮК

На війні головне — війна

Христина ДИЧКО

Борис Гуменюк, український письменник, доброволець, голова Української військової організації, розповідає про нову книгу та війну.
— **Борисе, Вас називають першим фронтовим поетом країни. Що за цим статусом?**

— Війна. Війна і вірші. Але, насамперед, війна. Коли почалися бойові дії на Сході України, я першим із колег-літераторів узяв до рук зброю і подався на Донбас. Свій рік я відвоював. Тепер їжджу до побратимів на фронт «в гості». Але той час на війні, ті переживання, емоції, мої загиблі і живі товариші — це те, що залишиться зі мною назавжди.

— **Що людина найчастіше відчуває, перебуваючи за рубезем мирного життя?**

— Так одразу й не визначиш. Якщо сказати, що ситуація стресова, то це нічого не сказати. Вона просто-таки аномальна. Навіть професійні військові часто не готові до війни реальної. Тому певна розгубленість на початку, адреналін і страх, звісно. Страх є майже завжди. І це нормально. Згодом його не помічаєш і про нього не думаєш. Але мусить бути те, що мобілізує твої внутрішні ресурси, загострює увагу і дає можливість бути обачнішим, зберегтися.

Українські добровольці у селищі Піски Донецької області

— **На Ваші «Вірші з війни» є вже декілька театральних, музичних постановок...**

— На війні головне — війна, я йшов воювати, а не писати. Але солдатом я працюю півтора року, а письменником — усе життя. Завжди, коли щось трапляється, ти це осмислюєш, тобі хочеться це переписати. Так народжуються тексти.

І це стає затребуваним. Багато моїх віршів активно тиражувалися в Інтернеті. Згодом книжка розійшлася багатотисячним накладом. Окремі поезії вже перекладені на десятки мов світу. За моїми текстами створювались вистави, радіовистави, вірші виконували професійні актори на радіо, в театрах.

— **Ваша нова книжка — «Блокпост». Це слово ста-**

ло ключовим у біографії останніх двох років?

— Так. Нам, на жаль, доводиться воювати і захищатися. Блокпост — це передовий рубіж, через який ворог не має пройти. Кожен українець, ко-

Борис ГУМЕНЮК

жен солдат повинен стати ним. Це місце, де ми маємо зупинити ворога, де ми маємо обов'язково вистояти та остаточно сформуватися як нація лицарів і героїв, а не гречкосіїв і свинопасів. Тому «Блокпост». У цьому слові відчувається якась нездоланна сила, щось таке, чого не можна перестрибнути, чого не можна перейти. Тут треба зупинитися.

Я не писав нічого зумисне, задля книжки. Якщо коротко, то це мій Фейсбук за останні два роки: мої емоції, переживання, думки, суб'єктивне бачення подій, які відбуваються в країні, на Майдані. Тут народилися всі «Вірші з війни» та інші тексти.

Один із моїх персонажів — дід Микола — справді мій сусід. Він розумний, мудрий, протий, як земля, як хліб, і в той же час він глибокий і незбагнений. Я даю літературну обробку нашим розмовам, і це все виливається в якесь короткі новели, сюжети, оповідки, бувалщини. Окрім того, у мене є і завжди було дуже багато розмов із моїми побратимами з війни. Коли, наприклад, телефонує товариш із Широкино чи з-під Щастя, ми можемо говорити на різні теми, й іноді це виходить дуже ефектно, політературному, по-мистецьки.

Все це зібрано під однією обкладинкою. Тобто тут є поезія, художня проза, есеїстика, публіцистика. Те, чим жила країна впродовж двох останніх років, і моя на це точка зору.

Сторінками новітньої історії

У лютому в книгарні «Є» відбулась презентація книги Бориса Гуменюка «Блокпост».

Затишна зала вмістила багато охочих побачити і послухати письменника. Прийшли і бойові побратими автора: «Хан», «Гестапо», «Хохол», «Комбат». Вони — персонажі книги, безпосередні учасники тих обставин, які описав Борис Гуменюк. До слова були запрошені голова ОУН Богдан Червак, літературознавець Ніна Головченко, доктор наук, професор Сидір Кіраль, також ініціатор і натхненник перекладу книги «Вірші з війни» кримськотатарською Ельві-

ра Булат. Ведучим вечора був письменник Іван Андрусак.

Директор видавничого центру «Академія» Василь Теремко розповів про деталі

роботи над «Блокпостом». Оскільки всі тексти, що ввійшли до книги, були спочатку дописами на Фейсбуці та відрізняються за жанрами й

стилістикою, то це відобразилось і в дизайні. Сторінки книжки нагадують стрічку новин у соцмережі, в якій кожен текст має свій розмір шрифту, що його виділяє посеред інших.

«Блокпост» Бориса Гуменюка — це наша новітня історія, засвідчена тут і зараз, реальні події та реальні герої свого часу.

Як зазначив автор, завдання сучасної літератури — сакралізувати новітній образ українця-воїна, написати правдиву історію, інакше хтось обов'язково це зробить замість нас, і далеко не найкращим чином.

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

у місті лева

■ ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ДНІВ

10 березня біля входу у Львівський академічний театр опери і балету імені С. Крушельницької відбудеться вистава «Сни за Кобзарем» від львівського духовного театру «Воскресіння».

Вистава пройде в рамках проведення чемпіонату світу із шахів серед жінок, який проходить у Львові. Презентується образ квітучої, палаючої України очима Тараса Шевченка. Сцени поставлені за його віршами. Триватиме це дійство годину.

■ ВИСТАВКИ У КРАКОВІ

У приміщенні Міжнародного центру культури Кракова експонуються виставки, пов'язані зі Львовом та Україною.

Перша — «В очікуванні героя» — це проект двох митців, пов'язаних зі Львовом: Володимира Костирка та Євгена Равського. «Картини, які з'явилися у 2012-му, представляють образи, які пізніше стають реальністю на Майдані та картинкою у ЗМІ. Наприклад, «Смерть Гектора», інспірована грецькою міфологією: мертвого чоловіка тягнуть за ноги. І через півроку ми бачимо такі кадри на екранах телевізорів», — розповідає кураторка Жанна Комар.

Друга виставка — фотопроєкт «Майдан в об'єктиві Якуба Шимчука», репортера видання Gość niedzielny. Це зворушливі кадри, які кожен повинен побачити та кожен має пам'ятати. Ці виставки розпочинають серію заходів, приурочених до 25-ліття Міжнародного центру культури у Кракові.

■ ФЕСТИВАЛЬ КОТА

У Львові до 12 березня проходить Фестиваль kota, організатором якого є Французький альянс. Упродовж якого відбуватимуться виставки дитячих малюнків, літературні зустрічі тощо.

Ініціатива «Альянс французів» має на меті вшанувати усе те, що пов'язане з цим улюбленим у уявному та щоденному житті людей, та наголосити на тому натхненні, яке коти дарують усім видам мистецтва.

■ ЗАМОК ВІДКРИВ ПІДЗЕМЕЛЛЯ

У Золочівському замку для огляду відвідувачів відкрили підземелля, де облаштували виставку архітектурних фрагментів львівських кам'яниць XV–XVI століть.

Історики розповідають, що готичний Львів зруйнувала пожежа 1527 року, а ренесансний Львів активно перебудували у XVIII столітті. Тож камінь зі старих будівель зазвичай використовували як будматеріал. Завдяки поціновувачам Львова деякі фрагменти вдалося зберегти від руйнації. Тепер у підземеллі Золочівського замку є Львів, якого вже не існує.

У ще одній підземній галереї розмістили готичні і ренесансні скульптури і облаштували там незвичне освітлення. Нову експозицію присвятили Борису Возницькому, якому цьогоріч мало б виповнитися 90 років.

Ще один крок до єднання

Надія ПАСТЕРНАК

У Львові відбулася перша сесія міжрегіонального форуму «Єднаючи Україну: історико-культурне порозуміння за досвідом Європи».

У великій сесійній залі львівської Ратуші зібралось близько двохсот студентів зі Львова та Харкова, яким не байдужа тема національного порозуміння і майбутнє країни. Й не лише студентів, а й людей різного віку, які цікавляться цією проблематикою.

«Сьогодні між різними регіонами нашої держави існують певні відмінності: культурні, мовні, історичні... Часто-густо ці відмінності (які подекуди ще й навмисно підігруються ззовні) стають причиною протиріч між мешканцями України, тож метою форуму є залучення активного прошарку суспільства, насамперед молоді, в розвіюванні негативних стереотипів стосовно один одного. При цьому використовуватиметься європейський досвід вирішення схожих питань, зокрема, Німеччини, Польщі», — розповів координатор цього проєкту Сергій Денисенко.

Під час першої сесії форуму присутні послухали доповіді про досвід адаптації переселенців з Криму та кримських татар у Львові співорганізатора ініціативи «Крим SOS» та «Кримського будинку у Львові» Аліма Алієва, про минуле міста Лева і співжиття в ньому різних національних громад доцента кафедри історії філософії Львівського університету імені Івана Франка Андрія Дахнія. Доцент кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії при Президенті України Олег Конопцев розказав молоді про дві сучасні патріотичні країни — україномовну та російськомовну, а також про речі, які допоможуть уникнути агресії між двома частинами нашої держави. Й це ще далеко не всі питання, які порушувалися на цьому заході.

У другій половині дня відбулася дискусія «Історична поліетнічність українських земель — шлях до протиріч чи порозу-

міння?» У конференційній залі Музею етнографії та художньому промислу справді було гаряче, бо в розмові брали участь представники різних поглядів, поколінь і регіонів України: декан історичного факультету Львівського НУ імені І. Франка Роман Шуст, доцент кафедри соціології УКУ Данило Судин, доцент кафедри зарубіжної преси та інформації факультету журналістики Львівського НУ імені І. Франка Тарас Лильо, підприємець і публіцист Олександр Нагорний зі Львова, спеціаліст із політичної психології Василь Пелешко, представник Центру міської іс-

«Дискусія видалась дуже цікавою, — ділиться враженнями учасниця форуму Оксана Коваль. — Вважаю, що дуже вдало тут висловився викладач факультету журналістики Тарас Лельо, який викладає націоналізм, й така тема, як сьогоднішня — багатоетнічність — пов'язана із предметом націоналізму. Можливо, я б хотіла більше почути про плюси і мінуси такої багатоетнічності та про перелік дій, які би привели до вирішення цього питання».

«Такі дискусії повинні проводитися з різними представниками, з людьми різного віку.

торії Львова, журналіст Володимир Беглов, гості з Харкова й присутні учасники форуму.

Тон дискусії задав професор Роман Шуст, наголосивши на тому, що сьогоднішня Україна є продуктом тисячолітньої історії, і впродовж усього її існування вона була поліетнічною. «Я не знаю періоду в історії України, який би не був поліетнічним, починаючи з великого переселення народів у тому причорноморському коридорі. У пізніших століттях ми теж не були чисто етнічними». Також він звернув увагу на те, що в сьогоднішній Європі, яка йшла шляхом мультикультурності, ця концепція дає тріщину, й те, що десять років тому видавалось як найбільше досягнення Європейського Союзу в ідеологічному напрямку, сьогодні піддається сумніву. З цим категорично не погодився представник молодшого покоління журналіст Володимир Беглов, вважаючи, що поліетнічність не є фактором, а фактом, який потрібно визнати і з ним жити... Одне слово, нудно нікому не було.

Це завжди корисно, коли люди з протилежними поглядами зустрічаються, і в таких суперечках зароджується якась істина, якісь правильні висновки і рішення, — ділиться враженнями ще одна учасниця форуму, студентка факультету журналістики ЛНУ імені І. Франка Олена Високолян. — Поліетнічність — це такий невід'ємний факт сучасного суспільства, і говорити про те, що ця проблема якось треба вирішувати — не актуально. Це факт, і його потрібно нормально сприймати, навчитися бути толерантним, розумним у кожній ситуації, й тоді таких питань «добре це чи погано?» не виникатиме».

Як пояснив ще один співорганізатор Сергій Бахін, форум відбувається у двох областях — Львівській і Харківській. Протягом лютого-квітня пройде шість заходів в обох обласних центрах, що допомагатиме мешканцям цих областей налагоджувати спільний діалог. «У нас є такий задум, щоб такі контакти відбувалися на нижчому рівні, у менших містах, наприклад, Дрогобич — Ло-

зова, Куп'янськ — Перемишляни, — каже Сергій. — Такий форум допоможе сформувати кістяк людей, які б нам допомагали в цьому. Ми зацікавлені у тому, щоб цей проєкт розвивався ось таким горизонтальним шляхом. Зараз у світі існують саме такі горизонтальні коридори. Це в Радянському Союзі все було по вертикалі»...

Тож другий етап цього форуму складатиметься з поїздок молоді Харківщини та Львівщини один до одного, де вони у діалозі шукатимуть шляхи якнайкращого порозуміння. Для цього буде відібрано по 20

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

КНИЖКОВА АБЕТКА

НИЗЬКИЙ УКЛІН ВІД ЖІНКИ

У творчому доробку Любові Гонтарук — не одна збірка поезій та оповідань. Але «Лицарі звитяги», яка нещодавно вийшла у видавництві «Золоті ворота», — особлива. Почну з епіграфа, який авторка вибрала з-поміж сотень сентенцій політика Левка Лук'яненка: «Нація, яка не готова посилати своїх синів на війну, не виживе...» Виходить, що лише війна здатна відродити потаємні ресурси нашої нації. Як кажуть ведуні: «Відродилася каста українських воїнів». Але тих, хто нині величається Небесною сотнею, справедливіше назвати лицарями духу, адже на Майдані загинули ті, хто почав і здійснив Революцію Гідності. Вони — не військові, вони — не бійці. Вони з тих, хто вийшов боротися за справедливість за покликом серця.

Тож кожен вірш-посвята людині, яка загинула під час трагічних подій на Майдані, — це сповідь душі жінки, матері, поетеси, яка висловила свій біль і шану до героїв у поезіях.

І чудова ініціатива створення музею Революції Гідності, в її творчому доробку, може стати частиною його справжності і дієвості.

«Шукаю відповідь і не знаходжу. Підступність і зрада проти свого народу — де її корені і витoki? Думати про це, аналізувати і докопуватися до істини — означає не бути байдужим...»

ЛИЦАРІ ЗВИТЯГИ

Ці рядки з передмови до книги є лейтмотивом усього творчого доробку авторки у цій книзі. Вони оживають у пам'яті і нагадують нам про людяність, честь і совість — єдину зброю, з якою пішли на Майдан.

Загибель чоловіка, який усе своє життя уособлював світло, бо й працював до останнього у Київському театрі імені Івана Франка майстром сцени і світла. Любив театр Андрій Мовчан — особливо. Мовчки і без пафосу, хоча врода, яку мав, могла б послужити йому фортуною у здійсненні мрії стати актором. Пішов...

(Андрій Мовчан. 34 роки, Герой України.)

XXX

У театрі Франка нині людно.
А фанати вервечкою йдуть.
Зовсім юний, такий світлолюбний,
І так підло закінчився путь.

Обірвався на рівному колір,
І зайшла в світлу душу зима.
Плачуть квіти червоні довкола,
І проходу від звуків нема.

На процесії з квітів гірлянда.
Плаче свічка гарячим вогнем.
Без Андрія так пусто й печально —
Весь театр захлинувся плачем.

...
Зілля правди зійде спозаранку,
Коли щедро плекати його.
Я росю впаду на світанку, що із вбитого серця
мого.

Лариса БЕЗСМЕРТНА

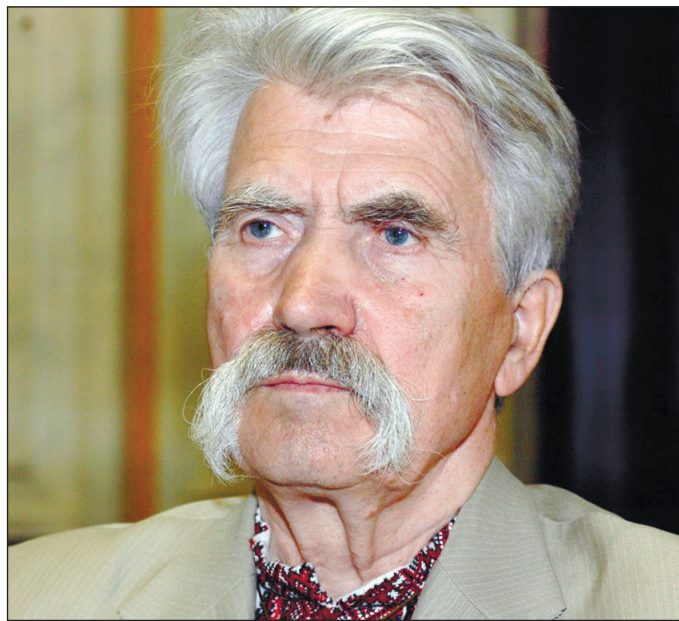
Щасливий, бо йде шляхом, яким почав іти

Леся САМІЙЛЕНКО

Цьогорічним лауреатом Національної премії імені Тараса Шевченка в номінації «публіцистика і журналістика» став відомий політик і письменник Левко Лук'яненко.

Адже в 13-томному виданні «Шлях до відродження» він зафіксував не лише свої спогади про власну долю і шлях у боротьбі за відродження України, а й поділився з читачами висновками про причини і наслідки помилок українських політиків на сучасному етапі визвольних змагань. І висновки ці стимулюють до роздумів про майбутнє нашої держави та її правильний розвиток у всіх аспектах буття.

Такий він, правозахисник-політв'язень сталінсько-брежнєвського режиму і вічний борець за істину і правду. Його знає і поважає весь світ, адже він завжди був і залишається провідником своєї нації і народу, якому є що розповісти про свою долю, і в якого є чому повчитися наступним поколінням патріотів. Та про Левка Лук'яненка важко додати щось від себе, адже, окрім політичної, дипломатичної та літературної діяльності, цей чоловік заявив про себе як прекрасний історик, дослідник і аналітик історичного розвитку української нації.

«З часів неволі. Країна Моксель», «Де ти, доле України?» Ці книги, видані в різний час і різними видавцями, вже стали бестселерами, адже в кожному слові і кожному рядку автор не тільки фіксує моменти власного сприйняття дійсності, а й дуже точно проектує свої думки в поле подієвих змін свідомості громадян нашого суспільства.

Ось цитата з четвертої книги «З часів неволі...», яка є однією з сотень тисяч, що зафіксовані паном Левком у його книгах. Але вона була і залишиться актуальною у сенсі нашого державотворення і його темпів: «...з радіоприймача диктор повідомляє, що Прези-

дент видав указ про святкування 65-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників у Великій вітчизняній війні і залучив у це святкування весь український політикум.

Визволення... у Вітчизняній... Боже мій, як повільно Україна звільняється від імперського мислення та московських пропагандивних міфів! Якщо наші політики не розуміють, що для України війна була Другою світовою, а не вітчизняною, і закінчення її означає заміну німецької окупації російською, то як їх можна називати політиками українськими?» Ця цитата з книги, виданої у 2010 році

XXI століття. А 2015-го Левко Григорович видає книгу «Де ти, доле України?» І здається, що всі запитання, які мучили автора протягом усього його непростого і часто-густо гіркою життя, яке дарувала йому доля, залишаються і досі актуальними. І недарма в передмові цієї книги сказано, що її можна назвати підручником, «який заслуговує на увагу кожного, хто є українцем і любить Україну. Адже проблема завжди була в нас самих. Збагнемо себе — станемо на ноги, як інші європейські країни. Ця книжка допоможе українцям збагнути себе».

Видання є популярним викладом філософських, політологічних та психологічних досліджень на тему блукань і поневірянь української душі, зведеної чужинською ідеологією у стан загнанної в глухий кут рабини свого тіла. Та воля всесвітнього розуму, посланцем якої є такі люди, як Левко Григорович Лук'яненко, нині діє. Адже не лише сама постать цього чоловіка з роками незалежності набуває ваги і ширшого визнання, а і його думки та творчі надбання стають усе цікавішими для українського та й світового загалу. Спитайте кожен сам себе: «Де ти, моя доле?» і почуєте щирі і правдиві відповіді мільйонів патріотів: «В Україні!»

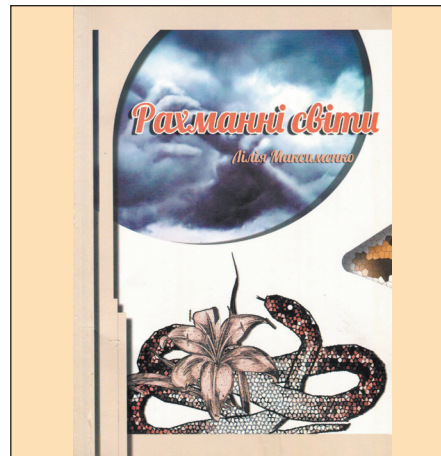
А про це мріяли романтики, яким, як завжди, лишається втілювати свої мрії у життя.

Іншість — завжди виклик

Лілія Максименко — журналістка, прозаїк, поетеса, яка дуже яскраво заявила про себе в творчій іпостасі прозово-поетичною збіркою «Перо Маат».

Але і назва, і творча доля цієї мисткині слова цим пером не обмежилась. Пані Лілія продовжує дивувати і насолоджувати своїх шанувальників новими збірками поезії.

Надрукована у видавництві «Українські пріоритети» невеличка збірка творчих фантазій поетеси «Рахманні світи» привертає увагу навіть своєю назвою. Так і хочеться поцікавитись і дізнатись про ті світи та світовимір авторки філігранної, наповненої духовністю, інтелектом та

суто жіночими філософськими роздумами поезії. І недарма авторка передмови до цієї збірки Надія Степула розповідь про поетесу назвала «Іншість Лілії».

Лілія Максименко спавді завжди і в усьому була іншою, навіть не намагаючись такою бути. Завжди дивувала своєю жіночною мужністю, яка допомогла їй стати мамою трьох дітей і вірною дружиною. Родина, попри все, для цієї жінки — це позарахманний світ, в якому вона живе і збулась як особистість. Але ж душа завжди шукає прихистку і захисту від буденності. Тож, схоже, що там вона його і знайшла. У своєму Рахманному світі.

Олеся САМОСТІЙНА

редактор
Тетяна ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ

МИСТЕЦЬКА РОДИНА

ШКОЛА ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Інна Гапон давно мріяла мати власну школу, адже викладацькою роботою займається постійно. Першим підтримав цю ідею чоловік Олександр, далі – друзі та знайомі. І ось уже декілька років у Запоріжжі працює її власна вокальна школа.

– Ділюся з вихованцями всім, що знаю і вмюю, – розповідає керівник закладу. – Даю ази вокалу через скоромовки, розспіви тощо. У нашому місті багато талановитих дітей. Приємно, що після школи вокалу мої учні продовжують навчатися і за кордоном, і в усіх найкращих мистецьких закладах України.

Два рази на рік, особливо зараз через війну, заслужена артистка України Інна Гапон проводить благодійні концерти на підтримку воїнів та їхніх сімей. У цих заходах завжди беруть участь і її талановиті учні.

– Пісня має здатність лікувати, – каже. – Тому ми не тільки під час концертів збираємо гроші, а ще й лікуємо зболені війною душі. А інакше як?!

Весна розцвітає квітами по всій землі і стає від того тепло й радісно.

– Я люблю цю пору, – говорить заслужена артистка України Інна Гапон, – але не так, щоб дуже її чекати. Адже мій чоловік (Олександр Клименко) часто навіть узимку дарує мені весну: то пісню, то букетом, то ніжним, сказаним майже пошепки, словом. Тобто, вона зі мною постійно!

Отак розпочинає жінка свою розповідь про коханого чоловіка, взагалі про сім'ю.

А мешкають Олександр Клименко та Інна Гапон у Запоріжжі. Тут обоє і народилися. Звідси й пішли свого часу у доросле життя. А потім все ж повернулися до рідних домівок, зустрілися і навіки поєднали свої долі.

Інна з родини актора – народного артиста України Олександра Гапона. З п'яти років на сцені музично-драматичного театру імені В. Г. Магара.

– Як усі діти акторів, змалку була задіяна у різних спектаклях. Грала тоді разом із Наталкою та Ольгою Сумськими, іншими ровесниками, – пригадує Інна. – Але тато не хотів, щоб я стала актрисою. Коли почала співати, він із моєю мамою Світланою Іванівною, берегинєю нашого сімейного вогнища, вирішили віддати мене до музичної школи – вчитися грати на фортепіано.

Далі талановита дівчина навчалася в Запорізькому музичному училищі, Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського (спеціальність «Викла-

Народний артист України Олександр ГАПОН з родиною

дач хороших дисциплін, диригент хору»), викладала в Харкові і повернулася назад до Запоріжжя на роботу в рідне музичлище.

Олександр Клименко, до речі, це училище також закінчував (народний відділ). Потім – Львівська консерваторія, участь і перемоги в різноманітних музичних конкурсах, робота в Парижі. Заробляв майстерною грою на баяні.

– А перший баян мені мій батько зробив, – додає Олександр. – Він – майстер на всі руки.

Родинні цінності тут на першому місці. В Олександра, на жаль, уже немає мами, в Інни, слава Богу, обоє батьків живі й здорові.

– На свята накриваємо великий стіл. Збираємося всі. Спілкуємося, любимо поспівати, – говорять. – Ці незабутні миті найбільше цінуємо.

У цьому родинному теплі зросла і донька чудового подружжя – Олександра, названа на честь батька та дідуся. Зараз вона є студенткою педагогічного університету. Захоплюється історією.

– Мрію, – зізнається Інна, – колись вийти на сцену з донь-

кою, як це робимо ми з моїм татом. У неї чудовий голос.

Інна Гапон – улюблена виконавиця для багатьох, хто шанує українську пісню, романс. Виступає в Запоріжжі, Харкові, Києві.

Скрізь, куди її кличуть і де на неї чекають. Із 2009 року співпрацює з колективом ансамблю народних інструментів «Рідні наспіви» Київської національної філармонії України (керівник – заслужений працівник культури України Юрій Карнаух).

Чоловік – надійна опора та підтримка в усьому. Вони майже весь час разом. Люблять подорожувати Україною, рибалити у своєму човнику на Дніпрі, зустрічатися з друзями.

– Дружина заряджає мене своїм оптимізмом, я її – своєю любов'ю, – говорить Олександр.

– Я впевнена, – додає Інна, – що завтра буде краще, ніж сьогодні. Треба любити, віддавати себе людям і дякувати Богу за кожен мить життя.

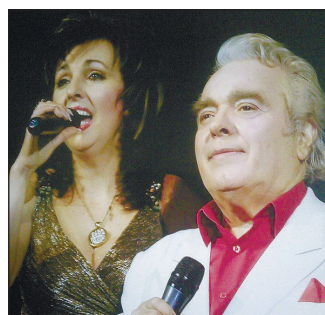

Інна ГАПОН, Олександр КЛИМЕНКО та їхня донька Олександра

Пісні рідних сердець

Якось народний артист України Олександр Гапон запропонував доні – талановитій співачці, диригенту і педагогу вийти на сцену вдвох.

Інна погодилася. Так і з'явився чудовий вокальний дует Гапонів, який має на сьогодні багато концертів і багато шанувальників.

Їхній перший виступ у супроводі симфонічного оркестру Запорізької філармонії відбувся на сцені Запорізького музично-драматичного театру імені В. Г. Магара під назвою «Я вас люблю і думаю про вас».

Далі була робота над іще одним великим спільним проектом «Пісня – душа моя» та «Пісні рідних сердець».

Тато для співачки Інни Гапон і друг, і порадник, і критик, і приклад. Його творчий та життєвий шлях заслуговує на повагу. Від природи має сильний голос. Його драматичний тенор дуже гарно зливається в пісні з доньчиним драматичним сопрано. Звучить їхня пісня на два голоси і тішить своєю милозвучністю всіх навколо.

редактор
Леся САМІЛЕНКО

Музика

КОРОЛЕВА УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

Оксана КАЛІНЧУК та її учениця Анна-Марія МИРОНОВА

«Іду до вас з любов'ю і теплом...» Цими рядками з пісні на слова Юрія Тітова можна було б почати і закінчити розповідь про заслужену артистку України Оксану Калінчук. Бо вони найглибше розповідають і про вдачу співачки, і про її унікальний талант педагога.

А 1 березня в столичному Будинку вчителя відбувся її творчий вечір, у програмі якого взяв участь народний артист України, соліст Національної опери Ігор Борко, вихованці пані Оксани – випускники дитячої студії «Диво калинове», а також наймолодші учасники цього колективу, яким вона ось уже двадцять років керує. Концертна програма «Доля моя калинова» почалася із декламації співачкою поезії Леоніда Федорюка... Здається, що артистка знає всі його талановиті твори, бо багато з них стали піснями з її репертуару і виконуватиме вона їх завжди з особливим щемом у душі. Адже протягом багатьох років цей поет і композитор був її духовним наставником і другом, на якого можна було покластися. Але він уже пішов... Не витримало серце талановитої і патріотичної людини «жахів» Майдану. Пішов, залишивши по собі дорогоцінний спадок поезій і пісень, які для цієї співачки є особливо теплими.

Тож калиноювою канвою на творчому вечорі Оксани Калінчук були пісні саме Леоніда Федорюка та ті, які він їй радив включити до свого репертуару. Найкращі. Бо ж і вона така – неповторна і чарівна в усьому. Колись, ще у 2005-му стала переможницею фестивалю «Золота пісня імені Раїси Кириченко». Вона належить до тих, кого називають «Золоті голоси України» і заявляє про себе і свій самобутній талант, долаючи всі перешкоди своєї жіночої, калинової долі. Долі українки, яка гідно і високо презентує велич української пісні по всьому світу. Такою її виховали батьки, яким пані Оксана присвятила улюблену батькову «Пісню про рушник». Привітав співачку і народний артист України Володимир Талажко. Її дуже любить Тамара Луценко. А побажати їй вічної вокальної молодості прийшов син поета-пісняря Сергій Луценко. А співачка виконувала пісні свого друга та ті, які вони обирали для її неповторного виконання разом. Теплі... про любов і кохання, про вірність і радість української жінки.

І не інакше, бо вона є богообранцею української пісні. Чи українська пісня потребувала своєї юної берегині, чи сама вона відчула серцем свою долю... Але вона у неї справді – калинова, українська і непередбачувана.

Леся САМІЛЕНКО

Перетанцювати Моцарта

Леся САМІЛЕНКО

Прем'єра, якою нещодавно потішив Київський національний академічний театр оперети, для багатьох стала несподіванкою.

Адже театр оперети чи не вперше став експериментальним майданчиком не лише для балетмейстера-постановника Вадима Прокопенка, а й для танцювальної трупи. «Перевершити музику Моцарта – неможливо», – задумливо заявив про свою роботу один із її учасників – диригент-постановник балету. «Але ми всі вирішили ризикнути і довести, що вона вічна і стає зрозумілішою для наших сучасників, якщо перекласти її мовою танцю», – додали до його слів інші.

Для художника-постановника Олександра Білозуба – це перша робота в цьому колективі, адже пропрацювавши десятиліття в Київському національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка, суміщав свою творчість із іншими європейськими театрами і досі працює в Будапешті. На запрошення Київської оперети охоче погодився, і разом із усім творчим колективом радіє тріумфу.

Для заслуженого артиста України Вадима Прокопенка цей експеримент є ще одним підтвердженням його таланту та здатності дивувати пу-

бліку несподіваними ідеями створення неповторної танцювальної канви до будь-якої вистави, адже минулоріч саме цей балетмейстер був відзначений нагородою «Київська пектораль». Але «Mozart underground...» став лакмусовим папірцем, який яскраво проявив здібності митця. Від ідеї постановки до її майстерного втілення в усіх її гранях. Сам він, посилаючись на Вікіпедію, додав, що слово андеграунд має ще й значення: таємний, загадковий. А загадкове у коханні – найголовніше! І працювати над цим можна і все життя, і мить. Але мовою танцю розповісти про кохання на висоті музики Вольфганга Амадея Моцарта було досить

сміливою заявою з боку всіх, хто взявся за цю ідею. І перетанцювали... Адже так побудувати балетну виставу на дві дії під супровід фортепіанних концертів великого композитора могли лише кращі і дуже сміливі новатори. До когорти таких завжди належав і належить художній керівник театру, народний артист України Богдан Струтинський. І у цей вечір маестро святкував перемогу над невпевненістю в талантах наших сучасників разом із колегами. Балетна вистава стала для багатьох подією, а для тих, хто творив це диво, – відкриттям самих себе в дуже незвичних гранях. Здавалося, що артисти балету свої почуття закоханості зовсім не

грають. Вони випромінювали його і щедро дарували зачарованим глядачам.

Та що тут ще додати, коли про виставу не лише говорять, а й сперечаються всі театральні. Песимісти шукають пояснення своїм почуттям у тому, що, мовляв, взятися за Моцарта і перевершити його музику – просто неможливо. Оптимісти радіють, що є хоробрі безумці, які живуть одержимістю театром і здатні здивувати тим, за що хтось похвалить, а хтось і пожурить. Але, коли побачиш і почувеш те, що ця команда митців подарувала киянам і гостям міста в переддень весни, то хочеться і жити, і мріяти далі.

А ще цікавим є той факт, що до творчого колективу вистави долучилися колишні митці, які працювали в Донецькому оперному театрі. Для диригента Володимира Врубльовського та художника по костюмах Ольги Левченко Київська оперета стала й новою домівкою. Та ще й аранжувальника Богдана Решетілова, який «омолодив» музику Моцарта, що була представлена в 2-й дії балету, всі учасники дійства згадали неспроста. Адже: «Хіба ми знаємо музику Моцарта?» Відповідь на це запитання знайти складно, а серед молоді й не дошукатись. Чи всі й знають, що це великий композитор? Тож Моцарт-загадковий чекає на свого нового слухача.

Оперні родинки під «засдравну»

Презентація дуету Laura Alonso Padin (сопрано) – Микола Шуляк(тенор) у супроводі Національного ансамблю солістів «Київська камерата», під орудою Валерія Матюхіна, відбулась у столичному Концертному залі культури і мистецтв СБУ.

Співачка, яка підкорила світ і співпрацює з відомим маестро співу Джеральдом Мартіном Муром, до України завігала на запрошення свого друга – заслуженого артиста України, провідного соліста Національної опери України Миколи Шуляка. Їх поєднала дружба

і любов до музики та співу. І давня мрія Лаури побувати в одній з «найспівучіших країн світу» збулась. Іспанська оперна діва залишила тут часточку свого серця, яке, здавалося,

палало під час її виступу. Але якось розгублено вийшла на сцену, привіталася з диригентом і музикантами й почала свій виступ досить невпевнено. «Не Монсеррат Кабальє»

– подумалося. І солоспіви не звучать, і харизма слабка. Проте з'ясувалося, таке сталося від хвилювання, адже Лаура багато чула про вибагливість українського слухача та його розбірливість.

Зрештою це було лише на початку концертної програми і до виходу на сцену її партнера Миколи Шуляка. От що чоловіча підтримка і палка дружба! Очі у красуні засяяли, голос набув притаманних тільки їй барв і концертна програма завершилась шаленими оваціями публіки.

Лариса БЕЗСМЕРТНА
Фото Яна МАШТАЛІРА

редактор
Світлана СОКОЛОВА

україна і світ

ВЕСНЯНІ ЗАБАВИ МОЛОДІ

Сховати домашню туфлю

Гравці сідають на підлогу у щільне коло і жеребом вибирають того, хто повинен полювати за домашньою туфлею. Вона переміщується туди-сюди під виставленими колінами, поки «мисливець» її не виявить. Тоді «мисливцем» за туфлею стає той, у кого її знайшли.

«Бабський млин»

На Масницю запускають у дію «джерело молодості», в яке зверху кидають переодягнених потворними бабами хлопців і дівчат, а знизу вони з'являються красивими і молодими. Характерно має зображуватися процес омолодження: збоку «джерело молодості» викидає кістки, зуби, волосся, і навіть б'є кров для розваги численних глядачів, які спостерігають потіху.

Танці з обручами

Вони були невід'ємною частиною карнавалів. Із XV століття відомо про мюнхенський танець бондарів: провідний танцівник процесії ніс у руках оздоблену синіми і білими стрічками самшитову дугу, посередині якої висіло яблуко.

Танцюристи йшли попарно один за одним, двома ланцюжками, і кожен направляв назад один кінець, який схоплював наступний. Танцюрист лівою рукою тримав кінець щільно оповитої самшитом половини обруча, направивши назад інший кінець, який схоплював наступний танцюрист лівою рукою. Під час танцю будувалися і розпадалися окремі фігури: «змія», «альтанка», «хрест», «корона», «гірлянда», «троянда», «міст», «дорога» тощо.

Популярними були і танці з мечами, сенс яких – магічний захист громади: танцюристи проходили під схрещеними мечами і перестрибували через них.

«Похорон Масниці»

Він відбувався наприкінці святкувань – у вівторок, інколи попільної середи, або навіть першої неділі Великого посту: солом'яне опудало закопували в землю, або палили чи викидали в річку. У німецьких селах також розпалювали багаття, в якому спаливали це опудало, іскри якого охороняють від злих духів.

Багаття – це символ Сонця, на якому спалиють ляльку – Зиму з соломі, і знищують смерть. Цей обряд означав кінець зими. Символічне вигнання зими і зустріч літа.

І у німців Масниця

Це одне з найвеселіших і буйних свят весни.

У Німеччині Масницю колись святкували кілька тижнів – від дня Трьох королів до початку Великого посту перед Великоднем – «попелястої середи». Це свято зустрічі весни і родючості. За допомогою маскарадних процесій, ігор та жартів, часто достатньо грубих, селяни в дохристиянські часи намагалися позбутися страху перед демонами і злими духами, перед холодом і хворобами. Багато звичаїв залишилися та навіть стали всевітньо відомими, як наприклад: масницькі весілля, ходи відьом, танці з обручами та мечами тощо.

Масницьке весілля в багатьох місцевостях було приводом для маскарادی і спільного святкування. Гамірно проходили, наприклад, дитячі «весілля» – діти переодягалися нареченим і нареченою, сватом, пастором і гостями. «Нареченого» з «нареченою» катали по селу у льяльковій колясці і справляли «весілля», на яке діти запрошували тих дорослих, котрих вони люблять і які в минулому році зробили для них багато хорошого.

Маска чорта (Тіроль, XVIII ст.)

Шкіряні маски скоморохів часів Київської Русі XII–XIII ст.

Святкували весілля й дорослі. Нареченою був найчастіше переодягнений чоловік, а весілля закінчувалася розлученням, при якому потрібно було назвати якомога більше причин для нього у віршованій формі, а присутні при цьому відпускали жарти.

Цікавим було так зване «весілля шкуродера». Як і на справжньому весіллі, тут було дві пари друзів наречених, хлопців із прикрашеними стрічками і жезлами в руках, у шляпах, оздоблених миртом і стрічками. За ними йшли на-

речені: він – потворний, із забрудненим сажею обличчям, і вона – у святковому вбранні. Кульмінацією «весілля» були віршовані промови, в яких «перемивали» події минулого року, частіше місцевого характеру.

Масницькі ігри – це різноманітні жарти, розіграші, фарси – найдавніші форми німецької комедії, які виконувалися молоддю, що ходила від хати до хати, від шинку до шинку і виконувала свої імпровізації без куліс і завіси на теми: селянин перед судом, лікар у хворого се-

лянина та інші. Жарти були грубуватими, а герої сварилися.

Масницькі полювання – двоє хлопців намагаються одягтися так, щоб їх ніхто не впізнав (солом'яні опудала, блазні із дзвониками тощо). Вони озброєні прутами і лозинами. Діти їх оточують, дражнять, а ті захищаються ударами прутів. Вони не повинні бути впізнаними якомога довше, мають бігати в своїх убраннях, а потім безслідно зникнути. Якщо кому-небудь вдасться їх впізнати, то ряджені отримують назад усі удари, які роздавали.

Карнавальні проводи зими

У кульмінаційні дні Масниці проводилися святкові ходи маскарадних персонажів.

Це відбувалося в неділю, понеділок і вівторок, а інколи і в перший день Великого посту. Особливо відзначали «шалений понеділок», влаштовуючи процесії з оздоблених машин, возів, корабликів на колесах та груп ряджених пішоходів і вершників.

Найдавнішими процесіями є ходи з плугом, які існували вже в VIII столітті. Два десятки учасників парами тягнуть плуг у супроводі глашатая, який зі свого протоколу зачитує все найцікавіше, що сталося минулоріч. Або плуг тягнуть два хлопці, зашиті в звірині шкури, на карачках, а за ними йдуть селянин, чоловік із бороною, сіяч, який розкидає зерна широкою дугою, а далі кравець з ниткою і голкою, шевці зі своїми інструментами, танцюючий ведмідь тощо. Закликають процесію двоє ченців, оточені гучними блазнями.

Популярними були ходи чоловіків-блазнів із дзвіночками в жіночому одязі: на них спідниця з пришитим ліфом і щедрую шнурівкою, під ліфом – кофта з мереживними рукавами, навколо шиї – білі рюші, на кожній білі фартух, панчохи і

Хода блазнів із дзвониками

взуття. За гарними Перхта і танцівницями йдуть потворні. Красиві високо стрибають за допомогою жердин, які могли бути 3–5 м в довжину.

Ходи хутлеров (голодранців) проводилися «шаленого четверга» – день перед Мас-

ляною. Їхні костюми – це строкатий одяг, довгі штани поверх чобіг і коротка куртка, прив'язана до штанів. Навколо голови хустка, що спускається на потилицю і зав'язана під горлом, яка охоплює і дерев'яну маску. У ході брали участь цоттлери («космачі»), які в руках тримали палички з бамбука і довгі батоги. Вони стрибають у різні боки перед процесією і клацали батогами, ходили колесом, перекидалися. На них були яскраві маски з вусами і напіврозкритим ротом. Ряджені виражали зміст як зимових, так і літніх обрядів – в масках вола, лелеки, козла, пастуха, цигана з ведмедем тощо.

В Імстерській масницькій процесії 1938 року брали участь до 300 масок. Давні маски передавались у спадок як сімейні реліквії, найпопулярнішою була відьма.

Отже, масничні ходи – це строкате миготіння масок чортів, із волохатим хутром, блазнів, «диких людей» у зеленому одязі з листя, моху, кори і лишайника і багатьох інших, які свідчать про химерний гротесковий гумор.

За матеріалами дослідження
Олени ШИШКІНОЇ-ФІШЕР «Немецкие народные
календарные обряды, обычаи, танцы и песни»

арт-проект

■ СОНЦЕІНІЙ

Під такою назвою 6 березня арт-центр Я. Гретьера презентує в Києві вишуканий та ніжний проект витинанок від талановитої львівської майстрині Дарії Альошкіної.

Відвідувачам будуть представлені твори у вигляді витнутих фіранок, які тематично розділяються на дві частини. У першій залі змальовуватиметься на вікнах зимова тема — Іній, те, що вже за плечима, що було, але залишило магичні візерунки на віконному склі. В іншому просторі, тема Сонця — це квіти, жінки, весна... Те, що приходить: тепло, добро, веснянки, надії, мрії...

Мета виставки — це синтез двох світів: холодного і гарячого, реального та фантастичного, в центрі чого є світло, яке проникає у мереживо витинанки, надаючи їм ґрунтового сенсу та лаконічного сприйняття.

Особливістю експозиції «Сонцеїній» є те, що вона активно мандрує світом. Завітала вже до Німеччини і планує їхати у Францію.

Дарія Альошкіна закінчила Львівську національну академію мистецтв, магістр за спеціальністю «монументально-декоративна скульптура». Працює в галузі станкової та монументальної скульптури, витинанки, графіки. З 1996 року бере участь у виставках та симпозиумах. Режисер театру тіней «Див». Учасниця близько тридцяти скульптурних симпозиумів України, Польщі, Придністров'я, Німеччини. Скульптури прикрашають такі міста, як: Київ, Львів, Іллічівськ, Жовква, Коломия, Калуш, Кам'янка (Придністров'я), Родово (Гданськ, Польща), Плавна (Вроцлав, Польща) та інші.

■ ДИНАСТІЯ: ПРОДОВЖЕННЯ

До 14 березня музей «Духовні скарби України» представляє художній проект Олени Рижих «Spectrum».

Прослідковано етапи та різні напрямки творчості Олени Рижих від живопису до арт-об'єктів, надано можливість уперше побачити її найкращі твори раннього періоду та найновіші. Відомі музеї Києва, галереї та знані колекціонери із задоволенням презентують роботи Олени, яка продовжує київську династію знаних в Україні та за кордоном митців, академіків Віктора Рижих та Галини Неледві.

Живопис Олени високо оцінений на 15 персональних і понад 50 групових виставках, 18 міжнародних виставках, фестивалів і бієнале в Європі та США. У 2015 році художниця представляла Україну у п'яти міжнародних виставкових проєктах, бієнале та фестивалів в Італії.

Олена Рижих — лауреат шести нагород за живопис, двічі лауреат Всеукраїнської триєнале живопису, має міжнародну нагороду і медаль за кінетичні арт-об'єкти. Роботи знаходяться в зібраннях Міністерства культури України, трьох головних столичних музеїв, чотирьох регіональних художніх музеїв України та інших закладів, у приватних колекціях в Україні та за кордоном.

«Знищені імена повертаються»

Валентина
ЄФРЕМОВА

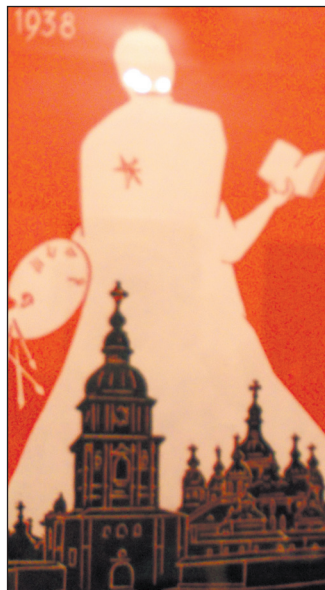
Круглий стіл під такою назвою відбувся в Українському фонді культури.

«Уже десять років поспіль громадська організація «Сумське земляцтво у місті Києві» опікується збереженням пам'яті свого земляка, українського патріота Миколи Макаренка (1877–1938). Культурно-мистецькими засобами зберігається пам'ять про самовідданих синів України», — зазначив голова товариства, президент Всеукраїнського фонду імені П. Калнишевського Іван Рішняк.

Робота Олексія БОНДАРЕНКА

«У конкурсі брала участь потужна команда художників із Києва, Шостки, Путивля, Ромен, Харкова, Чернігова, Дніпропетровська, Тернополя, Сіверськодонечеська та Нюрнберга (ФРН), — розповів президент

Робота Миколи БОНДАРЕНКА

Українського екслібрис-клубу, кандидат мистецтвознавства Петро Нестеренко.

Перше місце отримав Микола Бондаренко з села Успівка Роменського району Сумської області. Він передав переможний настрій захисника сакральних пам'яток України через узагальнений образ борця на червоному тлі з погрозовою датою «1938» над Михайлівським Золотоверхим собором. Друге — Олексій Бондаренко з міста Путивль Сумської області. За основу екслібриса взято декоративний орнамент із різьбленої плити Софії Київської. В нижній частині зображено колючий дріт, символ в'язнів сталінських таборів.

Аплодували студентам факультету дизайну Національного університету імені Б. Грінченка. Представлені офорти О. Масика (Нью-Йорк) та О. Набоки (Київ), твори М. Самохіна з міста Ромни, передані вдовою художника.

«Митці створили лаконічними умовними образотворчими засобами образ українського патріота. Макаренко постав як багатогранний творчий діяч у галузі археології, історії, мистецтвознавства, книговидавництва, як художник та педагог», — висловився голова журі, заслужений художник України, професор Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури Генрі Ягодкін.

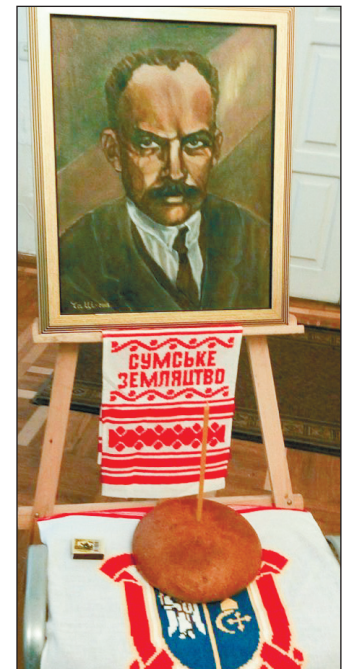
У листі до вченого Б. Петрі в Іркутськ Макаренко писав: «Я сам українець, вернувся (із Санкт-Петербурга в Київ) в надежде быть полезным Родине. Национальная идея захватила меня и заставила расходовать все свои силы...» Київський період життя Макаренка почався з 1919 року і був коротким, трагічним, але незламним. Авторитет ученого був потрібен тоталітарному уряду. Під час руйнуючої атеїстичної пропаганди знищувалися сакральні пам'ятки.

На місті Софії Київської, Михайлівського Золотоверхого собору планувалось побудувати урядовий адміністративний центр. Для знищення пам'яток світового значення

створили комісію, і єдиний із цієї когорти, хто не поставив свого підпису, був М. Макаренко. За сфабрикованими обвинуваченнями його заслали у Казань, де у 1938 році стратили. Дружина Анастасія Федорова-Макаренко домоглася його реабілітації.

Погруддя М. Макаренка у брамі Михайлівського Золотоверхого монастиря, поруч зі стелою пам'яті героїв Небесної Сотні, нагадує нам про борців за гуманістичні ідеали.

Фотознімки Юрія КУХАРЧУКА

Тамара ЦІУН. «Портрет Миколи Макаренка»

Українська тональність

Чарівний образ дівчини — справжня увертюра до 8 Березня від Ірини Фартух.

«Картини стверджують українську культуру та вагомість фольклорного надбання», — підкреслив заслужений художник України Микола Шелест.

Гармонія кольорів, розмаї тем створили життєдайну ауру виставки. Але перевага надана українській дівчині у національному вбранні. Кожен образ сповнений особливого стану, підкреслений оригінальним одягом, старовинним намистом, складним орнаментом.

Барвисті вінки коронують портретованих, підкреслюють характер і водночас уособлюють роботящу, творчо обдаровану красуню. Це гонорові «Збручанка», «Українка», «Наречена», «Господиня з гуса-

Ірина ФАРТУХ

ком» — самодостатні, гарні, сповнені міцного здоров'я.

Портретна серія створена до подій на Майдані, але сумні очі дівчат говорять

про очікування доленосних подій. Експозицію можна поділити на три площини: портрети, пейзажі та натюрморти.

Тендітність ліплення форми, побудова простору, творчий прийом дряпанки є притаманним українському мистецтву ще з трипільських часів. Здається що полотно покриті папиною, яка перетворює сучасний урбаністичний пейзаж на старовину.

Львівська живописна школа може пишатися мисткинею, яка отримала художню освіту в Академії мистецтв України на факультеті кераміки. Фактурність живописного прийому та пошуки власного підходу до фігуративного малярства надають її стилю індивідуальності.

Валентина РОМЕНСЬКА
Фото авторки

